

MALI RIJTAR

Informativno glasilo Občine Beltinci • številka 84 • februar 2021 • letnik XVIII • ISSN -1581-7156

15. februarja smo v podporo otrokom in mladostnikom, ki so zboleli za otroškim rakom osvetlili beltinski grad z rumeno svetlobo

Folklorniki KD Marko

Veteranska FS KUD Beltinci

Folklorniki KD Veseli Marki

ZTKŠ Folklor

Spoštovane bralke in spoštovani bralci,

krejko smo že v novem letu. Ker je to prva številka v tem letu, vam želim, da bi bilo 2021 mirnejše, predvsem pa bolj zdravo kot prejšnje. Življenje prinaša mnogo preizkušenj in ena od teh je prav gotovo tudi pandemija, ki smo jo doživljali vsak na svoj način in upam si trditi, da nič kaj prijetno. Večinoma smo bili prisiljeni na delo od doma. Najmlajše je oropala socialnih

stikov, med starejšimi je sejala strah pred okužbo in negotovo prihodnostjo. Upam in želim si, da bomo kmalu s pomočjo ukrepov in zdravstvenih dognanj zajezili in premagali virus, ki siromaši pestrost življenja. Tudi številka tega glasila je odraz duha sedanjega časa, saj je aktualnih prispevkov manj, kot smo jih vajeni. Upajmo, da nam bo postopno izboljšanje epidemioloških

razmer omogočilo več družabnega življenja in dogajanja. Tako nam boste lahko do naslednje številke posredovali zanimivosti iz vašega vsakdana. Članke nam posredujte do 13. aprila.

*Za uredniški odbor,
Bojan Vereš*

Mali rijtar

informativno glasilo Občine Beltinci

Vsebina objavljenih člankov ne odraža vedno stališča uredniškega odbora glasila.

Objavljenih člankov ne honoriramo.

Fotografije, ki jih avtorji ne bodo podnaslovili, bomo objavili brez podnaslovov.

uredniški odbor:

Bojan VEREŠ (odgovorni urednik)

Miran MAUČEC (namestnik odgovornega urednika)

Gabrijela KŪZMA (članica), Tina ZVER VLAJ (članica),

Štefan ŽIŽEK (član)

zbiranje gradiva:

Lilijana BEŽAN HORVAT

jezikovni pregled:

Zlatka HORVAT

Priloge glasilu niso nujno jezikovno pregledane.

fotografije (platnice):

Sandra KAVAŠ (naslovnica),

Arhiv Občine Beltinci, Jelka BREZNIK,

Boštjan ROUS, ZTKŠ Beltinci.

grafično oblikovanje in priprava za tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

tisk:

TILIA PRINT, ROMAN KLEMENČIČ s.p.

februar 2021, naklada 2600 izvodov

Glasilo ni naprodaj, vsako gospodinjstvo v občini ga dobi brezplačno, drugi zainteresirani pa na sedežu Občine Beltinci, Mladinska 2, 9231 Beltinci, 02 / 541 35 35, www.beltinci.si, obcina@beltinci.si

Prosimo vas, da nam
prispevke

(do 3500 znakov)

za 84. številko, ki izide

konec meseca

aprila 2021,

posredujete

do torka,

13. aprila 2021,

v elektronski obliki

s komentarji k

fotografijam

in navedbo avtorja ter

v ustreznem formatu.

Naš elektronski naslov:

malirijtar@beltinci.si

Letos drugače ob slovenskem kulturnem prazniku

Priprave na snemanje poslanice Ferija Lainščka

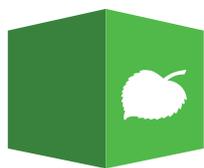
V času, ko se javno življenje in delovanje vedno bolj seli v virtualno okolje, smo tudi obeležitev slovenskega kulturnega praznika v občini Beltinci pripravili v video obliki. Najprej je občane in občanke nagovoril župan Občine Beltinci Marko Virag, ki je takole razmišljal o pomenu kulture:

Spoštovane občanke in občani!

Prav je, da se ob slovenskem kulturnem prazniku dostojno spomnimo veličine in pomena dela Franceta Prešerna za Slovence in slovenstvo. Z njim izrekamo tudi voljo, da ohranjamo

in razvijamo kulturo kot bistveno določnico pomurske in slovenske identitete. Kultura je torej pomemben združevalni dejavnik slovenstva. Slovenski kulturni praznik je za našo občino zelo pomemben dan, saj je ravno občina Beltinci zibelka prekmurske kulturne dediščine. Upam si trditi, da ni naključje, da se narodna zavest v naših krajih ohranja tudi s kulturo. Kultura je eden najpomembnejših garantov, da bomo ohranili naš jezik in da bomo stali in obstali kot ponosni Prekmurci. Še posebej smo v Prekmurju in v občini Beltinci ponosni na našo bogato in raznoliko jezikovno ter kulturno

dediščino. Ravno kultura ter jezik sta tista, ki nas Slovence delata Slovence, ki nas Prekmurce delata Prekmurce in ki v nas ohranjata in budita naš lastni jaz, našo izvirnost, našo samosvojost in nam dajeta kvaliteto življenja. Naša ljudska plesna umetnost – to je ples, združen z ljudsko pesmijo, ljudskimi instrumenti ter kmečko in narodno nošo, je prav gotovo ena najelementarnejših, pa tudi najbolj vseobsegajočih oblik ljudskega umetnostnega izraza, in je tudi simbol našega kraja, naše občine. Z največjim veseljem sem pred dnevi prebral novico, da sta sotiš in šamarjanka ravno na pobudo beltinskih folklorikov (OŠ Beltinci, KD Marko in KUD Beltinci) postala prva slovenska ljudska plesa, vpisana v Register nesnovne kulturne dediščine Slovenije. Vsem našim folklorikom je tako skupaj uspelo pridobiti svojevrsten »certifikat« za izvajanje omenjenih plesov. Zakaj? Predvsem zato, ker oba plesa po zaslugi folklorikov živita med ljudmi. Še vedno se na muziko sotiša in šamarjanke zavrtijo mladi in stari na gostijah in veselicah. Muzikanti oba plesa morajo poznati, ju želijo zaigrati na zabavi. Še en razlog več torej, da je beltinska občina

tilia print

T I S K A R N A

- kartonaža • vezenje
- graviranje • servirni sladkor

PONUDBA OGLAŠEVANJA V GLASILU MALI RIJTAR

Velikost oglasa	Cena
1/8 strani	30 €
1/4 strani	55 €
1/2 strani	100 €
1 stran	180 €
zunanja zadnja stran	250 €

Cene ne vsebujejo DDV (22%)

Oglas nam lahko posredujete v formatu JPG, PDF, PSD ali TIF.

Roman Klemenčič s.p. • Štefana Kovača 3 • 9231 Beltinci
T: 02 541 15 00 • F: 02 542 23 45 • M: 041 515 976 • www.tilia-print.com

lahko ponosna na svoje folklornike, na svojo tradicijo in gotovo še en kamenček več k prepoznavnosti naših krajev, h kateri prispevajo oz. prispevamo vsi, vsak na svojevrsten, unikaten način. Hvala vsem kulturnim društvom in vsakemu posamezniku - kulturniku za vso kulturno bogastvo naše občine.

Prešeren je prebujal slovensko politično zavest kot del dozorevanja slovenske nacionalne identitete. Z jasnostjo in razumljivostjo svojih misli, z globoko modrostjo evropske kulture, pa tudi s talentom in duhom svojega rodu je začrtal slovensko pot v prihodnost - še za daleč, prav vizionarsko daleč naprej. S prešernovskimi izhodišči je nedvomno mogoče lažje in bolj samozavestno premišljevali tudi o realnostih, križpotjih sodobnega življenja Prekmurcev in Slovencev, perspektivah doma in v sodobnem svetu. Kriza svetovne pandemije v obliki koronavirus, ki smo ji priča, nam sporoča, da je in bo vedno ravno kultura ena naših največjih bogastev. Trajno in neuničljivo. Preko nje moramo optimistično graditi upanje na boljše čase, tako, kot so si jih Prešeren in drugi pomembni kulturni ustvarjalci, tudi iz pomurske regije.

Ponosni moramo biti tudi, da je letošnji Prešernov nagrajenec Prekmurec Feri Lainšček. Čestitke in pohvale, da nam tudi naš rojak širi naše kulturno obzorje, da nam, tako kot Prešeren, kaže pot v boljše prihodnost. V našem domačem okolju smo zadnja leta doživeli razcvet v kulturi, tako pri infrastrukturi kakor tudi dejavnosti. Tudi za v prihodnje sem optimist, saj mislim, da premoremo dovolj lastnega potenciala za zelo kakovostno kulturo, pri tem pa bodo pomembni še boljše sodelovanje in večja povezanost, da skupaj ustvarjamo kakovosten kulturni prostor, ki bo tudi turistično in sicer zanimiv. Ravno skupna hotenja za ohranitev lokalne ter nacionalne prepoznavnosti so jamstvo za uspešno

vstopanje v spremenjeno evropsko in svetovno okolje. Zato moramo kljub tem izjemno težkim časom pogumno naprej z mladostno zagnanostjo, modrostjo, znanjem ter vizijo boljše prihodnosti, ki je krasila tudi Franceta Prešerna.

S to željo in voščilom vam ob našem slovenskem kulturnem prazniku čestitam in vam želim mnogo navdiha za nove kulturne pa tudi druge dosežke, na katere bomo ponosni. Ponosni, da smo Prekmurci in Slovenci. Na koncu pa mi dovolite samo še to, da končam z mislijo, ki sem jo imel možnost prebrati pred kratkim in ki prav paše v kontekst praznovanja kulturnega praznika: *Pišite tako, da bo vredno brati in delajte ter ravnajte v življenju tako, da bo o tem vredno pisati.*

Marko VIRAG,
župan Občine Beltinci

V umetniškem delu, ki smo ga v celoti posvetili letošnjemu Prešernovemu nagrajencu Feriju Lainščku, so sodelovali naši izvrstni sokrajani, člani KUD Beltinci: napovedovalka Barbara Rehn Rous, interpretator besedil Benjamin Langner von Höveling ter vokalistka Tjaša Šimonka Kavaš in pianist Miha Kavaš. Scenarij in režija sta delo Simone Cizar iz ZTKŠ Beltinci, snemanje in montažo pa je odlično opravil Dani Kolarič iz internega kanala K3.

Slovenci smo eden redkih narodov, ki kulturo slavi z državnim praznikom. To dejstvo dokazuje pomembnost kulture za preživetje naroda in v poslanici občankam in občanom naše občine ob prazniku slovenske kulture ga je poudaril tudi letošnji Prešernov nagrajenec za življenjsko delo, pisatelj, pesnik, dramatik in scenarist, naš rojak Feri Lainšček:

»Prav lepo vas pozdravljam, in se veselim da danes praznujemo skupaj. V Beltincih in okoliških krajih je bila moja umetnost zmeraj dobro sprejeta in tu sem se zmeraj dobro počutil. Zmeraj znova ponavljamo in mislim, da je treba ponavljati, Slovenci smo mlad in majhen narod z dolgo in veliko kulturno tradicijo. Pred tridesetimi leti, ob svojem osamosvajanju, smo ravno kulturo in skupni jezik odredili v temelje svoje državnosti. Zaradi tega se tega ne da spremeniti; kdor bi to poskušal, se mu bo zmeraj nujno vrnilo kot bumerang. Zaradi tega tudi ni naključje, da kulturni dan vsako leto praznujemo kot državni praznik kot ena redkih držav na svetu. Želim vam lepo praznovanje kljub virusu in se še enkrat zahvaljujem za naklonjenost.«

Čeprav se sliši kot floskula, pa nam vsem vendarle polagam na srce, da se vsakodnevno oplajamo s kulturo in njenim najvišjim izrazom, umetnostjo. To namreč blagodejno vpliva na telo in dušo. In najenostavneje se je umetnosti približati z branjem kakovostne literature, ki je Slovenci premoremo zares veliko.

Virtualno proslavo si lahko ogledate preko povezave na spletni strani Občine Beltinci <https://beltinci.si/objave/8>.

ZTKŠ Beltinci
Simona Cizar

Županovo voščilo novorojenčkom in staršem

V času od
1. januarja 2020 do
31. decembra 2020
 je bilo v občini Beltinci
 rojenih **67 otrok,**

od tega
35 fantkov
 in
32 deklic.

*»Noben poljub,
 ki ga daš otroku, ni izgubljen,
 ne izraz veselja,
 ne dotik v pomiritev,
 nobena pesem,
 nobena zgodba o čudesih.
 Vse to se bo zlilo v tisto,
 kar bo postal!«.*

(Pam Brown)

Ob tem čudovitem dogodku vam, spoštovani starši, iskreno in iz srca čestitamo.

Namenite svojim otrokom svoj čas, svojo brezmejno ljubezen, varno zavetje in srečen ter topel dom.

V Občini Beltinci smo na vsakega izmed vas, dragi otroci, neizmerno ponosni. Želimo vam obilo zdravja, brezskrbno otroštvo, napolnjeno s smehom in veseljem.

Marko VIRAG,
 župan Občine Beltinci

Podpis štipendij v Občini Beltinci

*»Da bi uspeli,
 mora biti Vaša želja o uspehu večja
 kot strah pred neuspehom!«*

(Bill Cosby)

V drugi polovici meseca decembra lanskega leta so na podlagi javnega razpisa bili izbrani študenti in študentke, ki bodo v študijskem letu 2020/2021 prejeli štipendijo Občine Beltinci.

Letošnji štipendisti in štipendistke so: KLEMENČIČ Jasna iz Bratonec, ki obiskuje Filozofsko fakulteto v Mariboru, smer psihologija; ŽERDIN Timotej iz Beltinec, ki obiskuje Ekonomsko fakulteto v Ljubljani – smer poslovna ekonomija; TERPLAN Sandra iz Gančan, ki obiskuje Filozofsko fakulteto v Mariboru – smer psihologija; KAVAŠ Ana Marija iz Lipovec, ki obiskuje Pedagoško fakulteto v Ljubljani – smer specialna in rehabilitacijska pedagogika; PERDINGAL Nina z Dokležovja, ki

obiskuje Medicinsko fakulteto v Mariboru – smer splošna medicina; KLANFAR Maša iz Ižakovec, ki obiskuje Alma Mater Europea Maribor – smer zdravstvena nega; VÖRÖŠ Jasmina iz Beltinec, ki obiskuje Zdravstveno fakulteto v Ljubljani – smer sanitarno inženirstvo; VÖRÖŠ Katja iz Beltinec, ki obiskuje Medicinsko fakulteto v Ljubljani – smer medicina; PRELOG Urška iz Beltinec, ki obiskuje Fakulteto za farmacijo v Ljubljani – smer farmacija in JEREŠ Jernej iz Gančani, ki obiskuje Ekonomsko poslovno fakulteto v Mariboru – smer poslovna ekonomija, podjetništvo.

V imenu Občine Beltinci vsem Vam, dragi štipendisti in štipendistke iskreno in iz srca čestitamo ter Vam želimo na vaših izobraževalnih ter osebnih, življenjskih poteh obilo trajnih uspehov ter veselja in trajne sreče.

Lilijana Bežan Horvat

Boštjan TRATNJEK s.p.
Lipovci 100/d
9231 Beltinci

Info in naročila:
041 789 206

Suzana Šuklar je postala doktorica znanosti s področja menedžmenta in kakovosti

Suzana Šuklar

V Občini Beltinci smo še posebej ponosni na vse, ki so svojo karierno pot in pot izobraževanja nadgradili in ga izbrusili kot najdragocenejši diamant ter s tem doprinesli k višji stopnji razvoja našega lokalnega okolja.

V imenu Občine Beltinci izrekamo iskrene čestitke ob izjemnem uspehu - pridobitvi naziva doktorice znanosti naši občanki Suzani Šuklar iz Gančan, ki je kakovost v zdravstvu ponesla

na višjo raven ter ji na njeni nadaljnji življenjski in službeni poti želimo obilo modrosti in novih, svežih idej, ki bodo vplivale na nadaljnji razvoj dela na njenem strokovnem področju.

Ker v naši domovini še vedno traja epidemija korona virusa, žal nismo mogli izvesti tradicionalnega sprejema pri županu občine, kjer bi se Suzana Šuklar lahko predstavila širši javnosti, zato je izveč njene doktorske disertacije objavljamo v nadaljevanju:

Kakovost zdravstvenih storitev v zdravstvenih domovih

dr. Šuklar Suzana

V mesecu decembru 2020 je naša občanka Suzana Šuklar uspešno zagovarjala doktorsko disertacijo s področja managementa kakovosti. V svojem prvem službenem obdobju je 13 let delovala na področju vodenja in organizacije zdravstvene nege v Zdravstvenem domu Murska Sobota. Zadnjih sedem let pa je dejavna na področju uvajanja in vodenja sistemov kakovosti v primarni zdravstveni dejavnosti. Je tudi aktivna predavateljica Zbornice zdravstvene in babiške nege Slovenije na področju kakovosti in varnosti v zdravstvu. Kot zunanja sodelavka Slovenskega inštituta za kakovost in meroslovje se zadnjih pet let ukvarja tudi s presojanjem sistemov vodenja kakovosti po mednarodnih standardih ISO 9001 in EN 15224. Kaj pomeni kakovost zdravstvenih storitev, pa v nadaljevanju kratkega izvlečka njene doktorske disertacije.

Kakovost v zdravstvu se vse bolj osredotoča na nalogo izboljševanja kakovosti zdravstvene obravnave in varnosti pacienta, predvsem pa na najboljši možni izid zdravljenja za pacienta (Robida, 2009, str. 29–37). Pomembni so vsi izidi zdravljenja v smislu zdravja, dobrega počutja in zadovoljstva pacienta s čim manj tveganji. Izidi zdravljenja so namreč glavno merilo kakovosti za pacienta,

žal pa zdravstveni sistemi temu še niso prilagojeni. Zato so se v preteklih desetletjih pojavili začetni poskusi izboljševanja kakovosti storitev v zdravstvu.

Leta 2002 se je začel projekt OECD, v okviru katerega so začeli razvijati kazalnike kakovosti. Razlog, zakaj so se lotili kazalnikov kakovosti v velikem obsegu, so bili predvsem naraščajoči stroški zdravstvenega varstva, staranje prebivalstva, zdravstvene napake, slaba kakovost storitev, pomanjkanje odgovornosti in neenakost v dostopu do zdravstvenih storitev (Arah, Westert, Hurst & Klazinga, 2006, str. 13). Nastal strateški dokument OECD Health Working Paper v katerem je izpostavljenih šest dimenzij merjenja kakovosti zdravstvenih storitev:

- Uspešnost je stopnja doseganja želenega izida.
- Varnost je stopnja, do katere se zdravstveni procesi izogibajo, preprečujejo in izboljšujejo neželene učinke in poškodbe, ki izhajajo iz procesov zdravstvenega varstva.
- Odzivnost pomeni, kako sistem izpolnjuje pričakovanja ljudi ali osredotočenost na pacienta.
- Dostopnost je enostavnost, s katero posameznik doseže zdravstveno storitev – bodisi fizično, finančno ali psihološko.
- Učinkovitost je optimalna uporaba

razpoložljivih virov, da se dosežejo največje koristi ali rezultati.

- Pravičnost pomeni, v kolikšni meri zdravstveni sistem obravnava vse zainteresirane strani pošteno. (OECD Health Working Paper, Kelley & Hurst, 2006, str. 10–16).

Leta 2014 se je začel projekt EXPH, ki v bistvu predstavlja okvir merjenja kakovosti zdravstvene obravnave s tremi elementi (struktura, proces in izid). To je zapleteni okvir, ki pa se odraža na nano, mikro, mezo in makro nivoju, na katerih se izvaja zdravstveno varstvo. Gre za različne nivoje izvajanja zdravstvenega varstva, na katerih delujejo različne zainteresirane strani v zdravstvenem varstvu, ki pa kakovost zdravstvenih storitev razumejo zelo različno. Najpomembnejše zainteresirane strani v zdravstvu so pacienti, zdravstveni strokovnjaki in plačnik zdravstvenih storitev.

Zdravstveni izvajalci kakovost zdravstvenih storitev ocenjujejo predvsem po rezultatih zdravljenja, primernih trenutno razpoložljivemu strokovnemu znanju in tehnologiji. Gre za kratkoročne rezultat zdravljenja. (npr. izboljšanje krvne slike po 10 dneh terapije z antibiotikom).

Pacientu je sicer prav tako pomemben ta kratkoročni vidik zdravstvene

storitve, vendar razumevanje kakovosti zdravstvenih storitev z vidika pacienta temelji na tistih kriterijih, ki jih zlahka zaznajo, in ravno ti vidiki vplivajo na zadovoljstvo pacienta. Za pacienta kakovostna zdravstvena storitev vključuje udobje, fizično in časovno dostopnost, prijaznost osebja, obveščenost o bolezni in zdravljenju, skrb za dostojanstvo in zasebnost ter njegovo vključenost pri odločitvah o zdravljenju (Robida, 2009, str. 26). Pacientu kakovostna zdravstvena oskrba pomeni ozdravitev ali izboljšanje zdravstvenega stanja kakor tudi potek storitve, kar pa je komunikacija z osebjem, čakalne dobe, razumljivost zdravljenja in angažiranost izvajalcev (Macur, 2000, str. 51–53).

Plačniki zdravstvenih storitev pa ocenjujejo kakovost zdravstvene oskrbe predvsem s finančnega vidika, kar pomeni, da neučinkovita zdravstvena oskrba za njih pomeni slabo kakovost (Robida, 2009, str. 27).

Izvajalci so z namenom izboljšanja kakovosti zdravstvenih storitev svoje aktivnosti v veliki meri začeli usmerjati v razvoj kulture kakovosti in varnosti v zdravstvu. Z namenom izboljšav zdravstvene prakse in s tem izidov zdravljenja so začeli z uvajanjem različnih modelov kakovosti, uvajanjem kliničnih smernic, kliničnih poti, predvsem pa s certifikacijo, ki pomeni uporabo in vpeljavo mednarodnih standardov v prakso in s tem vpeljavo zunanjih presoj za potrjevanje kakovosti zdravstvenih sistemov. Veljaven certifikat kakovosti pomeni, da organizacija izpolnjuje zahteve enega izmed mednarodnih standardov, kar pa še ne pomeni, da je zato zdravstvena storitev kakovostnejša za katerokoli od zainteresiranih strani v zdravstvu (Pajntar & Leskošek, 2002, str. 765). Izpolnjevanje zahtev standarda še ne pomeni, da s tem izboljša odzivnost, dostopnost, varnost, uspešnost in učinkovitost zdravstvene storitve.

Tudi Slovenija je sledila razvoju kakovosti v zdravstvu s sprejemanjem različnih strateških dokumentov in z ustanovitvijo oddelka za kakovost v okviru Ministrstva za zdravje RS. Podpisan je bil tudi splošni dogovor

med izvajalci zdravstvenih storitev, z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Ministrstvom za zdravje RS, ki je prvič vključeval določilo o spremljanju manjšega nabora kazalnikov kakovosti zdravstvene obravnave. Oblikovan je bil tudi Priročnik o kazalnikih kakovosti v zdravstvu.

Kljub temu je v Sloveniji še vedno ogromno odklonov v procesih zdravljenja, uvajanje sistemov kakovosti je še vedno prepuščeno posameznikom, ki se zavedajo pomembnosti izboljšav. Temu primerno je stanje v zdravstvenem sistemu Slovenije, kjer ni prave osredotočenosti na pacienta, prav tako se ne upošteva v celoti ostalih smernic OECD iz Health Working Paper 2006. Posledice doživlja in najbolj občuti pacient. Menedžment zdravstvenih ustanov se sicer zelo pogosto ukvarja z zadovoljstvom pacientov (predvsem v smislu zbiranja podatkov) in je eden izmed najpogosteje uporabljenih kazalnikov kakovosti. Vendar se žal ti podatki le zbirajo, le redko pa zasledimo ukrepe kot reakcijo na analizo rezultatov anketiranja, ki bi pomenili trud za izboljšanje kakovosti storitev v smislu upoštevanja pacientovega mnenja o kakovosti zdravstvenih storitev, njegovih potreb in pričakovanj. Pogosto vodstvo zdravstvenih domov rezultate ankete o zadovoljstvu pacientov ne želi javno objaviti, kot se podobno dogaja z rezultati anket o zadovoljstvu zaposlenih v zdravstvenih ustanovah, saj tako javnost ne bi dobi vpogled v kuturo medosebnih odnosov v organizaciji in s tem posredno vpogled v odnose do pacienta.

Zato je Nacionalni inštitut za javno zdravje RS skupaj z Ministrstvom za zdravje RS pristopil k raziskavi o izkušnjah pacientov z obravnavo v specialističnih ambulantah. Cilj je dobiti vpogled v izkušnje z zdravstvenimi obravnavami neposredno od pacientov (www.nijz.si/prems). PREMs (ang. Patient-reported experience measures) pomeni, da pacienti takoj poročajo o svoji izkušnji z zdravstveno obravnavo, predvsem o komunikaciji z zdravstvenimi delavci, zagotavljanju pomembnih informacij, sodelovanju pri

odločitvah glede zdravljenja, fizičnem okolju in čustveni podpori (Coulter, 2017, str. 1–2). Gre torej za nujno potrebne informacije od pacientov, ki izvajalcem lahko omogočajo hitrejšo odzivanje na potrebe uporabnikov in zahteve okolja, hkrati pa jim pomagajo uresničevati poslanstvo zdravstvenih organizacij ter odpraviti vrzel med pričakovano in dobljeno storitvijo.

Ravno vprašalnik o izkušnjah pacientov z obravnavo v specialistični ambulanti se osredotoča na te dimenzije kakovosti storitev, pomembne za paciente, vendar ga NIJZ izvaja le na sekundarni ravni (v specialističnih ambulantah), in sicer za področje kirurgije, gastroenterologije, otorinolaringologije, diabetologije, endokrinologije in presnovnih bolezni, dermatovenerologije, v zdravstvenih domovih je dodatno v raziskavo vključena tudi zdravstvena dejavnost pulmologije (Nacionalni inštitut za javno zdravje). Vprašalnik PREMs smo mi uporabili za raziskavo na področju družinske medicine. Z anketnimi vprašalniki smo testirali vpliv posameznih dejavnikov s področja naročanja in sprejema, zasebnosti pacienta, dela zdravnika, dela medicinske sestre, seznanjenosti s pravicami pacientov in z nadaljevanjem zdravljenja in demografskih lastnosti uporabnika na splošno oceno zdravstvene storitve.

Nadaljevali smo z analizo letnih poročil zdravstvenih domov in z analizo kazalnikov kakovosti zdravstvenih domov. Temu smo dodali še dejavnike dobljene na podlagi anketnih vprašalnikov. Raziskava je pokazala, da na oceno zdravstvene obravnave z vidika pacienta najmočneje vplivajo:

- čas, ki ga zdravnik nameni pacientu,
- jasnost nadaljevanja zdravljenja,
- jasnost morebitnih tveganj, posledic in možnih zapletov pri posegu/preiskavi,
- zagotavljanje zasebnosti,
- čakanje na zdravstveno obravnavo manj kot 15 min,
- možnost postavljanja vprašanj medicinski sestri.

To je šest kazalnikov kakovostne zdravstvene storitve z vidika pacienta, ki omogočajo ponudnikom

zdravstvenih storitev razumevanje potreb pacienta, spoznanje, kje potrebujejo njihove storitve izboljšavo, in s tem pripravo strateškega načrta za izboljšanje kakovosti zdravstvenih storitev, osredotočenih na pacienta.

Z raziskavo smo oblikovali model kazalnikov kakovosti za primarno zdravstveno dejavnost, ki vsebuje teoretične smernice dimenzij kakovostne zdravstvene storitve s priporočili, kako in kje pridobiti informacije za merjenje posamezne dimenzije kakovostne zdravstvene obravnave, in s primeri kazalnikov iz kvalitativne in kvantitativne raziskave v zdravstvenih domovih. Dodana vrednost modela so vsekakor kazalniki kakovosti z vidika pacienta, kajti le z razumevanjem kakovosti zdravstvenih storitev z vidika pacienta lahko odpravimo vrzel med pričakovano in zaznano oziroma dobljeno zdravstveno storitvijo in tako prispevamo k povečanju osredotočenosti zdravstvenih storitev na pacienta.

Kajti poznavanje, kaj pomeni kakovostna zdravstvena storitev za pacienta, lahko odločilno vpliva na zvišanje uspešnosti zdravstvenih domov v nenehno spreminjajočem se družbenem okolju, predvsem v smislu izboljšav in nenehnega prilagajanja potrebam in pričakovanjem uporabnika zdravstvenih storitev.

REFERENCE

- Arah, O. A., Westert, G. P., Hurst, J., & Klazinga, N. S. (2006). A conceptual framework for the OECD Health Care Quality Indicators Project. *International Journal for Quality in Health Care*, 18 (1), 5–13. doi: 10.1093/intqhc/mzl024
- Coulter, A. (2017). Measuring what matters to patients. OECD Health ministers commit to patient reported measures of performance. *BMJ*, 356(j816), 1–2. doi: 10.1136/bmj.j816
- European Commission (2014, 9. oktober). *Expert panel on effective ways of investing in health: Future EU Agenda on quality of health care with a special emphasis on patient safety The EXPH*. Pridobljeno na https://ec.europa.eu/health/expert_panel/sites/expertpanel/files/006_safety_quality_of_care_en.pdf
- Kelley, E., & Hurst, J. (2006). Health Care Quality Indicators Project: Conceptual Framework Paper. *OECD Health Working Papers*, No. 23, doi: 10.1787/440134737301
- Macur, M. (2013). Quality in health care: possibilities and limitations of quantitative research instruments among health care users. *Qual Quant*, 47: 1703–1716. doi: 10.1007/s11135-011-9621-z)
- Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije. (2010). *Nacionalna strategija kakovosti in varnosti v zdravstvu 2010–2015*, 1–24.
- Ministrstvo za zdravje Republike Slovenije. (2010). *Konceptualni okvir za mednarodno klasifikacijo za varnost pacientov*. Ljubljana: Prosunt. http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/kakovost/varnost_pac_kultura/Mednarodna_klasifikacija_-_okvir_1.1.pdf, (2. 8. 2019)
- Pajntar, M., & Leskošek, B. (2002). Rezultati projekta: "Kakovost v zdravstvu Slovenije". *Zdrav vestnik*, 71: 761–766.
- Robida, A. (2006). Nacionalne usmeritve za razvoj kakovosti in varnosti v zdravstvu ter uvajanje izboljševanja kakovosti v bolnišnice. *Sporočila*, 16, 5–7.
- Robida, A. (2009). *Pot do odlične zdravstvene prakse*. Ljubljana: GV Planet.
- Robida, A. (2013). *Napake pri zdravstveni obrnavi pacientov: sistematična analiza globljih vzrokov za napake in njihovo preprečevanje*. Bled: Center za izboljševanje kakovosti in varnosti zdravstvene obravnave, Prosunt.
- Robida, A. (2013). Perception of patient safety culture in Slovenian acute general hospitals. *Zdrav vestn*, 82(10), 648–660. Pridobljeno na <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-XC8ZHPD6/8217e73f-3b2d-40e8-95aa-a058489215a4/PDF>, (2018, 29. julij)
- Robida, A. (2015). Primerljivost kakovosti storitev in posameznih standardov EU s Slovenijo. V Zveza ekonomistov Slovenije. *Evropa, zdravstvo in mi* (str. 21–27). Radenci: Društvo ekonomistov v zdravstvu.
- Rotar, A. M., Van de Berg, M. J., Kringos, D. S., & Klazinga, N. S. (2016). Reporting and use of the OECD Health Care Quality Indicators at national and regional level in 15 countries. *International Journal of Quality in Health Care*, 28(3), 398–404, doi: 10.1093/intqhc/mzw027
- Sanchez-Piedra, C. A., Prado-Galbarro, F. J., Garzia-Perez, S., Sarria Santamera, A. (2014). Factors associated with patient satisfaction with primary care in Europe: results from the EU primicare project. *Quality in Primary Care*, 22: 147–155.
- Skela Savič, B. (2002). Zadovoljstvo bolnikov – kazalec kakovosti v zdravstvu, v Vukovič, G., *Management in Evropska unija*, 1449–1450.
- Svet Evrope. (2006, 24. maj). *Priporočilo Rec (2006)7 odbora ministrov državam članicam o ravnanju z varnostjo pacientov in preprečevanju neželenih dogodkov v zdravstvu*. Pridobljeno na http://www.mz.gov.si/fileadmin/mz.gov.si/pageuploads/mz_dokumenti/delovna_podrocja/zdravstveno_varstvo/kakovost/VARNOST/SE-Varnost_Pacientov_2007.pdf
- Zdravstveni domovi v Sloveniji. (2018). *Letno poročilo ZD*. Slovenija: Zdravstveni domovi v Sloveniji.
- ZZZS. (2017). *Kako do zdravnika in drugih zdravstvenih delavcev: seznam izvajalcev zdravstvenih storitev in dobaviteljev medicinskih pripomočkov iz obveznega zdravstvenega zavarovanja v Sloveniji v letu 2017*. Ljubljana: ZZZS.
- Anketni vprašalnik o vaši izkušnji z obravnavo v specialistični ambulanti PREMs. Pridobljeno na www.nijz.si/prems (2019, 7. marec)

Bibliobus tudi v letu 2021 v Občini Beltinci

*“Nobena zabava ni tako poceni kot branje,
niti noben užitek tako dolgotrajen.”
(Lady Montague)*

V letu 2021 se obisk BIBLIOBUSA Pokrajinske in študijske knjižnice iz Murske Sobotice nadaljuje tudi po naši občini in v svoji bogati zbirki ponuja knjige in priročnike na izposojajo vsem občankam in občanom Občine Beltinci.

Odlok o začasni prepovedi ponujanja kulturnih in kinematografskih storitev končnim uporabnikom v Republiki Sloveniji (UL RS št. 2/21) dovoljuje knjižnicam **od 9. 1. 2021**, da izposojajo **GRADIVA NA BIBLIOBUSU pod določenimi pogoji**:

- **Naročeno gradivo lahko prevzamete pred vhodom bibliobusa.**
- **Gradivo**, ki si ga želite izposoditi, si **rezervirajte s predhodnim telefonskim naročilom** med delovnim časom knjižnice (**041 382 895 – bibliobus, 02 530 81 22 - oddelek za odrasle, 02 530 81 10 – mladinski oddelek**).

Vabljeni, da si izposodite knjige in berete, saj branje pomirja in sprošča, kar v tem težkem času, v katerem živimo, še kako potrebujemo.

Objavljamo razpored voženj bibliobusa za prvo tromesečje 2021. Posredovala ga je PIŠK Murska Sobota – progi 7 in 8 zajemata tudi Občino Beltinci.

PROGA 7				
	PRIHOD	ODHOD	LOKACIJA	DATUMI
IVANCI	9:15	9:45	na avtobusni postaji	Ponedeljek 11. in 25. januar, 22. februar, 8. in 22. marec, 19. april, 3., 17. In 31. maj, 14. junij
GANČANI	10:00	10:40	pri VVZ Gančani	
LIPOVCI	10:50	11:20	VVZ Lipovci	
RAKIČAN	11:30	11:50	pri VVZ Rakičan	
RAKIČAN	12:00	13:00	pri Domu starejših	
BRATONCI	13:10	13:45	pri trgovini	
LIPA	14:00	14:40	pri vaško-gasilskem domu	
BELTINCI	14:50	16:00	pri Domu Janka Škrabana	
PROGA 8				
	PRIHOD	ODHOD	LOKACIJA	DATUMI
BELTINCI	7:15	7:50	pri osnovni šoli	Torek 12. in 26. januar, 9. in 23. februar, 9. in 23. marec, 6. in 20. april, 4. in 18. maj, 1. in 15. junij
MELINCI	8:10	8:40	pri VVZ Melinci	
BELTINCI	8:50	9:30	pri VVZ Beltinci	
IŽAKOVCI	9:40	10:10	pri VVZ Ižakovci	
DOKLEŽOVJE	10:20	11:00	pri osnovni šoli	
BAKOVCI	11:10	11:40	pri VVZ Bakovci	
KROG	11:45	12:20	pri osnovni šoli	

Lilijana Bežan Horvat

OBČINA BELTINCI

Mladinska 2, 9231 Beltinci
OBČINSKA UPRAVA

Tel.:(02) 541-35-35 Fax: (02) 541-35-70

e-pošta: obcina@beltinci.si

<http://www.beltinci.si>

SPOŠTOVANE OBČANKE IN OBČANI OBČINE BELTINCI

POZIV ZA VLOŽITEV VLOGE ZA OPROSTITEV PLAČILA NADOMESTILA ZA UPORABO STAVBNEGA ZEMLJIŠČA V LETU 2021

Občinska uprava Občine Beltinci bo pristopila k vnašanju nastalih sprememb in k uskladitvi podatkov za odmero Nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča za leto 2021, zato pozivamo občane Občine Beltinci, ki izpolnjujejo pogoje za oprostitev plačila nadomestila za uporabo stavbnega zemljišča (NUSZ), kot to določa 15. člen Odloka o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča za območje Občine Beltinci (Ur. l. RS, št. 69/2017), da vlogo za oprostitev, skupaj z zahtevanimi dokazili, predložijo občinski upravi **najkasneje do 31.03.2021**;

1. V skladu z Odlokom o nadomestilu za uporabo stavbnega zemljišča za območje Občine Beltinci oprostitev plačila nadomestila za zazidano stavbno zemljišče velja za zavezanca z nižjimi dohodki (prejemnike stalne denarne socialne pomoči in prejemnike pokojnine, ki je enaka ali nižja od stalne denarne socialne pomoči, ki v letu 2021 znaša 402,18 EUR), o upravičenosti katere, na podlagi podane vloge, odloči župan s sklepom.
2. Plačila nadomestila za zazidano stavbno zemljišče, se na podlagi podane vloge, za dobo 5 let oprosti tudi zavezanca, ki je kupil novo stanovanje kot posamezen del stavbe ali zgradil, dozidal ali nadzidal družinsko stanovanjsko hišo (v primeru dozidave in nadzidave družinske stanovanjske hiše oprostitev velja zgolj za dozidan oziroma nadzidan del in ne za celoten objekt), če je v ceni stanovanja oziroma družinske stanovanjske hiše ali neposredno plačal komunalni prispevek.

Vloge za oprostitev so na voljo v sprejemni pisarni Občine Beltinci oziroma na spletni strani Občine Beltinci <https://www.beltinci.si> - zavihek **VLOGE IN OBRAZCI**.

Vse zavezanca, ki izpolnjujejo pogoje za oprostitev plačila NUSZ-ja zaradi socialne ogroženosti, posebej opozarjamo in še enkrat pozivamo, da svoje vloge za oprostitev oddajo najkasneje do 31.03.2021, ker v skladu z navodili Finančne uprave Murska Sobota, kasneje v okviru pritožbenega postopka, nezmožnosti plačila NUSZ-ja zaradi socialne ogroženosti, ne bo moč več upoštevati in torej občina posledično, kasneje zavezancev ne bo mogla oprostiti plačila nadomestila za leto 2021.

Sprejeti sklepi 16. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci

Na 16. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je potekala 23. decembra 2020, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 173/VII:

Občinski svet Občine Beltinci ne sprejme predlaganega sklepa svetnika Franca Kovača o umiku 4. točke – Predlog Elaborata o oblikovanju cene izvajanja obvezne občinske gospodarske javne službe zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov v Občini Beltinci za leto 2021, iz dnevnega reda 16. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci.

Sklep št. 174/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme dopolnjeno vsebino dnevnega reda 16. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci in sicer:

1. Sprejem zapisnika 15. redne seje Občinskega sveta ter realizacija sklepov 15. redne seje Občinskega sveta.
2. Imenovanje kandidata za volitve članov Razvojnega sveta pomurske regije.
3. Predlog Odloka o postopku in merilih za sofinanciranje letnega programa športa v Občini Beltinci za prvo obravnavo.
4. Predlog Proračunov Občine Beltinci za leti 2021 in 2022.
5. Predlog Elaborata o oblikovanju cene izvajanja obvezne občinske gospodarske javne službe zbiranja določenih vrst komunalnih

odpadkov v Občini Beltinci za leto 2021.

6. Predlog Sklepa o lokacijski preveritvi za del območja, ki se ureja z Odlokom o lokacijskem načrtu za poslovno - industrijsko cono v Beltincih.
7. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.
8. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v Občini Beltinci.

Sklep št. 175/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme vsebino zapisnika 15. redne seje občinskega sveta Občine Beltinci v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 176/VII:

Občinski svet Občine Beltinci predlaga župana Marka Viraga za kandidata – predstavnika območnega razvojnega partnerstva Sinergija, za umestitev na skupno listo kandidatov za volitve članov Razvojnega sveta pomurske regije za programsko obdobje 2021-2027.

Sklep št. 177/VII:

1. Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o postopku in merilih za sofinanciranje Letnega programa športa v Občini Beltinci v predlagani vsebini in obliki v prvi obravnavi.
2. Odlok o postopku in pravilih za sofinanciranje Letnega programa športa v Občini Beltinci se po sprejemu v prvi obravnavi pošlje v 30 - dnevno javno obravnavo.

Sklepi št. 178/VII:

1. Občinski svet Občine Beltinci sprejme predlog Odloka o proračunu Občine Beltinci za leto 2021 z vsemi prilogami. Ob predlogu se opravi javna razprava, ki bo trajala do 15. 1. 2021.
2. Občinski svet Občine Beltinci sprejme predlog Odloka o proračunu Občine Beltinci za leto 2022 z vsemi prilogami. O predlogu se opravi javna razprava, ki bo trajala do 15.1.2021.

Sklep št. 179/VII:

Občinski svet Občine Beltinci potrди Elaborat o oblikovanju cene izvajanja obvezne občinske gospodarske javne službe zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov v Občini Beltinci za leto 2021 in sprejme Sklep o novih cenah zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov v predlagani vsebini in obliki.

Sklep št. 180/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Sklep o lokacijski preveritvi za delo območja, ki se ureja z Odlokom o lokacijskem načrtu za poslovno-industrijsko cono v Beltincih (*Uradni list RS št. 122/06 in 11/15*) v predlagani vsebini in obliki.

Izvečke sklepov iz zapisnika 16. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana Bežan Horvat

Sprejeti sklepi 17. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci

Na 17. redni seji Občinskega sveta Občine Beltinci, ki je bila 4. februarja 2021, so bili sprejeti naslednji sklepi:

Sklep št. 181/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme dnevni red 17. Redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci

1. Sprejem zapisnika 16. redne seje Občinskega sveta ter realizacija sklepov 16. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci.
2. Kadrovske zadeve;
 - a. Imenovanje člana Sveta zavoda Pomurske lekarne Murska

Sobota,

- b. Ugotovitev o prenehanju mandata dosednji članici Komisije za nagrade in priznanja Občine Beltinci in imenovanje nadomestnega člana Komisije za nagrade in priznanja Občine Beltinci.
3. Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2021.
 4. Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2022.
 5. Načrt ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Beltinci za

leto 2021.

6. Sklep o sprejemu Elaborata o oblikovanju cene storitev gospodarske javne službe oskrba s pitno vodo v Občini Beltinci in potrditvi cen.
7. Uskladitve ekonomske cene programov Vrtca Beltinci.
8. Pobude in vprašanja članov Občinskega sveta Občine Beltinci.
9. Poročilo župana o pomembnejših dogajanjih v Občini Beltinci.

Sklep št. 182/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprej-

me vsebino zapisnika 16. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci v predlagani obliki in vsebini.

Sklep št. 183/VII:

V Svet Zavoda Pomurske lekarne Murska Sobota se imenuje kot predstavnik ustanoviteljice, Občine Beltinci, Igor Adžič, Kocljevo naselje 9, 9231 Beltinci.

Sklep št. 184/VII:

1. Občinski svet Občine Beltinci se je seznanil z odstopom članice Komisije za nagrade in priznanja OS Občine Beltinci Suzane Šuklar, Gančani 13/a, 9231 Beltinci
2. Za nadomestnega člana Komisije za nagrade in priznanja Občine Beltinci se do konca mandata imenuje: Jožef Erjavec, Lipovci 68, 9231 Beltinci.

Sklep št. 185/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2021 z vsemi prilogami.

Sklepi št. 186/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Odlok o proračunu Občine Beltinci za leto 2022 z vsemi prilogami.

Sklep št. 187/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Načrt ravnanja s stvarnim premoženjem Občine Beltinci za leto 2021 v predloženi vsebini in obliki

Sklep št. 188/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Elaborat o oblikovanju cene storitev gospodarske javne službe oskrba s pitno vodo v Občini Beltinci, ki ga je izdelal izvajalec gospodarske javne službe VODOVOD SISTEMA B d.o.o.,

Kopališka ulica 2, 9000 Murska Sobota, št. VB 02-2020-004, z dne 31. 8. 2020 in potrdi v Elaboratu navedene cene.

Sklep št. 189/VII:

Občinski svet Občine Beltinci sprejme Sklep o določitvi cene programov predšolske vzgoje v javnem vzgojno varstvenem zavodu Vrtec Beltinci in o določitvi dodatnih ugodnosti za starše in otroke z območja Občine Beltinci, v predlagani vsebini in obliki.

Izvillečke sklepov iz zapisnika 17. redne seje Občinskega sveta Občine Beltinci povzela

Lilijana Bežan Horvat

SAUBERMACHER – KOMUNALA MURSKA SOBOTA d.o.o.

Noršinska ulica 12, 9000 Murska Sobota

Cenik zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov v Občini Beltinci

	Merska enota	Cena v EUR/kg brez DDV	Cena v EUR/kg z 9,5% DDV	
Storitev zbiranja komunalnih odpadkov	kg	0,11067	0,12118	V ceno zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov je vključeno: zbiranje in prevoz mešanih komunalnih odpadkov z ustreznim zabojnikom 1-krat na štiri tedne od januarja do aprila in od septembra do decembra, oziroma enkrat na štirinajst dni od maja do avgusta, zbiranje in prevoz mešane embalaže po sistemu rumene vreče 1-krat na 4 tedne (2 vreči volumna 110 l mesečno), zbiranje papirja (od vrat do vrat) 1-krat na štiri tedne, zbiranje in prevoz ločenih frakcij (papir, steklo in mešana embalaža) na zbirnih mestih 2-krat na mesec, zbiranje in končna oskrba nevarnih in posebnih odpadkov s pomočjo premične zbiralnice 1-krat letno, zbiranje in prevoz kosovnih odpadkov na poziv 1-krat letno (do 2 m ³), delovanje zbirnega centra za ločeno zbiranje frakcij.
Zbiranje komunalnih odpadkov – javna infrastruktura	kg	0,00000	0,00000	Pri izvajanju javne službe ne uporabljamo javne infrastrukture.
Storitev zbiranja bioloških odpadkov	kg	0,10226	0,11197	V ceno je vključeno zbiranje in prevoz biološko razgradljivih odpadkov z ustreznim zabojnikom od aprila do oktobra 1-krat na teden ter od novembra do marca 1-krat na štirinajst dni ter obdelava teh odpadkov.
Zbiranje bioloških odpadkov – javna infrastruktura	kg	0,00000	0,00000	Pri izvajanju javne službe ne uporabljamo javne infrastrukture.
Ravnanje z mešanimi komunalnimi odpadki z vrečo	kom	5,6119	6,1450	V ceno je vključena celotna storitev ravnanja z odpadki (zbiranje, obdelava in odlaganje).
Vreča za zbiranje embalažnih materialov	kom	0,8333	0,9125	V ceno je vključeno zbiranje in prevoz embalažnih materialov ter materialni stroški nabave tipiziranih vrečk.

Cene veljajo od 1. 1. 2021.

Storitev zbiranja določenih vrst komunalnih odpadkov se uporabnikom v skladu z metodologijo iz Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja (UL RS št. 87/2012, 109/2012, 76/2017 in 78/2019) zaračuna v EUR/kg, sorazmerno glede na prostornino zabojnika za mešane komunalne odpadke in pogostost odvoza zabojnika. To pomeni, da se mesečno zbrana skupna masa komunalnih odpadkov v občini razdeli na skupni mesečno zbrani volumen mešanih komunalnih odpadkov in se nato razdeli med posamezne uporabnike glede na velikost zabojnika za mešane komunalne odpadke in pogostost odvoza tega zabojnika v obračunskem mesecu.

Štev.: SK-0259/20-DD

Datum: 30. 12. 2020

Direktor:
Drago Dervarič, univ.dipl.ekon.

Spoštovane občanke in občani Občine Beltinci!

Občina Beltinci je še posebej ponosna na tiste občanke in občane, ki s svojim trudom dosegajo nadpovprečne dosežke in izjemne rezultate. Še posebej pomemben razvojni imperativ naše občine je znanje. Na vse vas, ki ste dobro ime naše občine ponesli izven njenih meja, smo zelo ponosni.

Zato vljudno vabimo vse, ki so v zadnjem obdobju pridobili naziv doktor/ica znanosti ali postali doktorji/ica svoje stroke, da nam posredujete svoje kontaktne podatke na elektronski naslov: obcina@beltinci.si ali pa s klasično pošto na uradni naslov: OBČINA BELTINCI, Mladinska ulica 2, 9231 Beltinci.

Zaradi Zakona o varstvu osebnih podatkov do omenjenih podatkov žal ne moremo dostopati oz. jih ne pridobimo.

Tradicionalen in slovesen sprejem pri županu Občine Beltinci bomo, kot je že ustaljena navada, pripravili takoj, ko bodo razmere v državi to dopuščale.

Občinska uprava Občine Beltinci

Javni zavod za turizem, kulturo in šport Beltinci je imel namen v marcu organizirati »Čistilno akcijo 2021« - očistimo svojo sosesko. Žal zaradi ukrepov za zajezitev širjenja virusa ne moremo organizirati skupinske čistilne akcije po posameznih krajevnih skupnostih. Zato vas kot posamezne gospodinjstve skupnosti nagovarjamo, da na sprehode, ki jih opravljate (med polja, v gozdove ali v okolici vaših bivališč) vzamete s seboj vrečo in rokavice in poberete smeti.

S to gesto naredite dobro naravi in sebi.

Spoštovani uporabniki brodu v Melincih in Ižakovcih

Svet zavoda ZTKŠ Beltinci je na svoji 4. redni seji dne 14.1.2021 in 5. korespondenčni seji dne 1.2.2021 podal soglasje k zvišanju cen storitve vožnja z brodom:

- pešec / kolesar 2,00 EUR (z DDV)
- avto / traktor + voznik 5,00 EUR (z DDV)

Obrazložitev:

Zaradi visokih stroškov vzdrževanja broda, plovnih dovoljenj in kritje stroškov zaposlenih brodarjev smo primorani dvigniti ceno storitve vožnje z brodom. Stroški in prihodki v letu 2020 so znašali:

MELINCI - stroški 15.800,00 EUR, prihodek brodnine 1.926,53 EUR (brez DDV).

IŽAKOVCI - stroški 30.800,00 EUR, prihodek brodnine 13.177,00 EUR (brez DDV).

Hvala za razumevanje in srečno vožnjo!

Svet zavoda ZTKŠ Beltinci

Vpis v Vrtec Beltinci za šol. leto 2021/22

bo potekal na daljavo v elektronski obliki

Spoštovani starši!

VPISNICO, ki jo najdete na spletni strani vrtca www.vrtecbeltinci.si lahko:

- Prenesete na računalnik in jo v elektronski obliki izpolnjeno posredujete najkasneje do **24. marca 2021** na naslov urska@v-beltinci.ms.edus.si.
- Natisnete, izpolnite in skenirano pošljete po e - pošti najkasneje do **24. marca 2021** na naslov urska@v-beltinci.ms.edus.si.
- Natisnete, izpolnite in jo pošljete kot priporočeno pošiljko po pošti na naslov: Vrtec Beltinci, Jugovo 33, 9231 Beltinci, najkasneje do **24. marca 2021**.

Za vse informacije v zvezi z vpisom na daljavo smo vam na voljo na tel. št. 02 54 22 091 od ponedeljka, 22. marca, do srede, 24. marca 2021, med 8. in 13. uro. Osebna oddaja dokumentacije oz. obisk vrtca za zunanje udeležence niso priporočeni, zato se vam iskreno zahvaljujemo za razumevanje in sodelovanje.

*Urška Raščan, svetovalna delavka
Vrtec Beltinci*

Obvestilo Direkcije RS za vode lastnikom priobalnih zemljišč ob vodotokih v Sloveniji

Spoštovani!

Direkcija RS za vode je objavila obvestilo, v katerem poziva lokalne skupnosti, lastnike in najemnike priobalnih zemljišč ob vodotokih v Sloveniji, zlasti v naseljih in ob kmetijskih zemljiščih, k skrbnemu in gospodarnemu ravnanju v času otoplitve ozračja, ko obstaja možnost večjih padavin in naraščanja vodostajev.

V skladu z Zakonom o vodah so lastniki in uporabniki priobalnih zemljišč dolžni sami zagotavljati odstranjevanje odvečne zarasti na bregovih,

odstranjevanje plavja (odpadlega listja in drugih plavajočih predmetov), odpadkov in drugih opuščeni ter odvrženi predmetov in snovi z vodnih ter priobalnih zemljišč.

Ob rednem vzdrževanju pretočnosti rek in potokov ter odgovornem ravnanju z okoljem se lahko znatno zmanjša poplavno ogroženost in s tem zaščititi ne samo premoženje, ampak tudi življenja tamkajšnjih prebivalcev. Pri tem je sodelovanje med državnimi institucijami, lokalnimi skupnostmi in državljanji ter državljanke Slovenije

nujno potrebno, saj le s preventivnim in proaktivnim gospodarnim ravnanju preprečimo najhujše. Najpogostejši vzroki naraščanja vodostajev in poplav na vodotokih 2. reda (še posebej v obdobju otoplitve ozračja in večjih padavin)) so namreč t.i. plavni čepi v strugah neurejenih vodotokov, ki omogočajo normalni pretok vode. Z odstranjevanjem propadajoče vegetacije in odpadnega rastlinskega materiala z območja priobalnih in vodnih zemljišč, predvsem pri manjših rekah in potokih (vodotoki 2. reda), se prispeva k izboljšanju vodnega režima

ter stanja voda, hkrati pa se bistveno zmanjša pojav plavnih čepov v strugi, bočnih erozij brežin in odlaganje naplavin.

V pozivu lastnikom vseh priobalnih zemljišč ob vodotokih 2. reda v Sloveniji je Direkcija za vode navedla pogoje, pod katerimi lahko čiščenje priobalnega (in vodnega) zemljišča izvede priobalni lastnik oz. drug uporabnik zemljišča:

- zagotavljati je potrebno selektivno odstranjevanje suhe, propadajoče odvečne in poškodovane zarasti iz priobalnega zemljišča,
- golosekov ni dovoljeno izvajati: morebitnih večjih zdravih dreves, če se nahajajo ob potoku, se torej ne sme posekati,

- propadlo in odstranjeno zarast ter odpadke je potrebno v celoti odstraniti z območja na naravi neškodljiv način; material je prepovedano odlagati v strugo, na brežino, v priobalni pas vodotoka, ki predstavlja pas 5.00 m od zgornjega roba brežine potoka,
- potrebno je redno odstranjevanje plavja iz vodnega in priobalnega zemljišča (odpadlega listja in drugih plavajočih predmetov),
- potrebno je odstranjevanje odpadkov in morebitnih drugih opuščenih in odvrženih predmetov iz vodnega in priobalnega zemljišča (o morebitnem odlaganju tretjih oseb je treba obvestiti pristojno

inšpekcijsko službo),

- priobalni pas in brežine je potrebno redno kositi, kjer je to mogoče.

V primeru, da lastnik ali uporabnik zemljišča sam ne zmore opraviti zakonsko določenih vzdrževalnih del, lahko k temu, v soglasju z lastniki zemljišč, pristopi lokalna skupnost.

Pri načrtovanju vegetativnega vzdrževanja - odstranjevanje grmičevja in drevj - je potrebno upoštevati, da je v skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu prepovedano odstranjevanje zarasti ob vodnih koritih v obdobju med 1. marcem in 1. avgustom.

Združenje občin Slovenije

Poziv lastnikom priobalnih zemljišč ob vodotokih 2. reda

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE IN PROSTOR
DIREKCIJA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VODE
Sektor območja Mure

Obveščamo vse lastnike priobalnih zemljišč ob vodotokih 2. reda*, da so po določenih 100. členu *Zakona o vodah (Uradni list RS, št. 67/02 in spremembe)* **dolžni sami zagotavljati odstranjevanje odvečne zarasti na bregovih, odstranjevanje plavja (odpadlega listja in drugih plavajočih predmetov), odpadkov in drugih opuščenih in odvrženih predmetov ter snovi z vodnih in priobalnih zemljišč.**

Pogoji, pod katerimi lahko čiščenje priobalnega (in vodnega) zemljišča izvede priobalni lastnik oz. drug uporabnik zemljišča, so naslednji:

- zagotavljati je potrebno selektivno odstranjevanje suhe, propadajoče odvečne in poškodovane zarasti iz priobalnega zemljišča,
- golosekov ni dovoljeno izvajati: morebitnih večjih zdravih dreves, če se nahajajo ob potoku, se torej ne sme posekati,

- propadlo in odstranjeno zarast ter odpadke je potrebno v celoti odstraniti z območja na naravi neškodljiv način; material je prepovedano odlagati v strugo, na brežino, v priobalni pas vodotoka, ki predstavlja pas 5.00 m od zgornjega roba brežine potoka,
- potrebno je redno odstranjevanje plavja iz vodnega in priobalnega zemljišča (odpadlega listja in drugih plavajočih predmetov),
- potrebno je odstranjevanje odpadkov in morebitnih drugih opuščenih in odvrženih predmetov iz vodnega in priobalnega zemljišča (o morebitnem odlaganju tretjih oseb je treba obvestiti pristojno inšpekcijsko službo),
- priobalni pas in brežine je potrebno redno kositi, kjer je to mogoče.

Pri načrtovanju vegetativnega vzdrževanja, to je predvsem odstranjevanju grmičevja in drevja, je treba tudi upoštevati, da je v skladu z *Zakonom o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04)* **prepovedano**

odstranjevanje zarasti ob vodnih koritih v obdobju med 1. marcem in 1. avgustom.

Z namenom zmanjševanja erozijske in poplavne ogroženosti prebivalcev, objektov, premoženja in zemljišč vas obveščamo, da je **prepovedano odlaganje vejevja, lesne mase oziroma kakršnokoli deponiranje lesa na vodnem in priobalnem zemljišču.**

Prav tako je v skladu s ciljem varstva in urejanja voda in zmanjševanja posledic škodljivega delovanja voda **prepovedano postavljanje kakršnihkoli ovir na vodnem in priobalnem zemljišču, vzdolžnih ali prečnih ograj, deponiranje bal sena in drugih pridelkov, gradbenega materiala in gradbenih odpadkov, tudi v smislu začasnih deponij.**

*Anton Kustec
vodja Sektorja območja Mure*

AKCIJA STERILIZACIJ IN KASTRACIJ

20 % popust pri ceni storitve

NA VSEH VETERINARSKIH AMBULANTAH V POMURJU

od **1. 2.** do **31. 3. 2021**

KAJ JE TO? Sterilizacija in kastracija sta operativna posega, ki ju opravi veterinar. Namen je **preprečiti nezaželeno razmnoževanje**, ki vodi v nezaželeno legla mladičev.

PREDNOSTI: Sterilizacija in kastracija psa ali mačke sta pomembni za zdravje živali, pozitivno vplivata na vedenje živali, predvsem pa preprečujeta nepotrebno trpljenje

- Ni več problema kam z mladiči - **ZA VSE ŽIVALI NI DOVOLJ DOMOV**
- Prepreči ali zmanjša se tveganje za bolezni (rak na maternici, jajčnikih, mlačni žlezi, idr.)
- Manjše tveganje za spolno prenosljive bolezni (mačji aids, levkoza, ...)
- Manj potepanja in pobegov (ni gonitve), posledično manj povoženih živali
- Manj markiranja, tuljenja in drugih nezaželenih vedenj
- Bolj umirjeni in vodljivi, lažji za vzgojo
- Mačke še zmeraj lovijo miši

DOLŽNOST! Dolžnost lastnikov živali je, da **preprečijo nekontrolirano razmnoževanje**: "Skrbnik hišnih živali mora z zagotovitvijo osamitve, kontracepcije, sterilizacije ali kastracije živali preprečiti rojstvo nezaželenih živali." (11. člen Zakona o zaščiti živali)

POMOČ → Če se vaše mačke ne pustijo prijeti, nas pokličite na 070/879-212.

ZA STERILIZACIJO/KASTRACIJO VAŠE ŽIVALI POKLIČITE NA NAJBLIŽJO VETERINARSKO POSTAJO.

KUPON ODREŽITE, IZPOLNITE IN PRINESITE S SEBOJ NA POSTAJO.

Za vedno smo odgovorni za tisto, kar smo udomaćili!

(IZVOD ZA DRUŠTVO)

PODATKI O LASTNIKU ŽIVALI (vpišite):

Ime in priimek: _____

Naslov: _____

Občina: _____

Tel. št./e-naslov: _____

Pes (vpiši število pri posameznem spolu): M: _____ Ž: _____

Mačka (vpiši število pri posameznem spolu): M: _____ Ž: _____

POMEMBNO!

Z enim kuponom lahko popust uveljavite za več živali.

Pred sterilizacijo oz. kastracijo mora biti vaša žival zdrava in razglistena!

Po zaključku akcije bomo izžrebali 5 nagrajencev, katerim bomo podelili nagrade!

(IZVOD ZA VETERINARSKO POSTAJO)

AKCIJA S/K 2021/I.

Ob svetovnem dnevu mokrišč - ohranimo mokrišča biosfernega območja Mure

2. februar po Ramsarski konvenciji obeležujemo kot **Svetovni dan mokrišč**, ki se ga ob Muri vsako leto spomnimo tudi z dobro obiskanim pohodom ob reki Muri z mednarodno udeležbo. Žal so nas za letošnjega prikrajšale Covid-19 razmere, zato tukaj namenimo nekaj besed o naši zadnji veliki reki, ki še prosto teče brez ovir. Mura s svojimi mokrišči - mrtvicami, starimi rokavi in poplavnimi gozdovi je del prekmurske kulturne identitete in dediščine, ki navdihuje umetnike.

Po Ramsarski konvenciji so mokrišča območja močvirij, nizkih barij, šotišč ali vode, naravnega ali umetnega nastanka, stalna ali občasna, s stoječo ali tekočo vodo. **Mokrišča delujejo kot naravni vodni zbiralnik, preprečujejo poplave, imajo blagodejni vpliv na okoliško mikroklimo, čistijo vodo, so vir dobrin, nudijo estetsko in izobraževalno funkcijo ter so življenjsko okolje redkih in ogroženih rastlinskih in živalskih vrst.**

V letošnjem letu je bila ob dnevu mokrišč poudarjena vloga mokrišč pri

ohranjanju biotske raznovrstnosti. Mura je s svojim obrečnim pasom je eno najpestrejših območij Natura 2000 v Sloveniji, saj ima 66 kvalifikacijskih rastlinskih in živalskih vrst ter devet kvalifikacijskih habitatnih tipov. Med redkimi in varovanimi najdemo npr.: obrečna vrbovja, jelševja in jesenovja, kačje pastirje (kačji potočnik, dristavični spreletavec), dvoživke (panonski in veliki pupek, hribski in nižinski urh, plavček...), hrošče (ovratniški plavač, škrlatni kukuj...), ptice (srednji detel, črna štoklja, belorepec...), vidro... Čeprav je bila reka Mura v preteklosti deležna številnih sprememb, ki so močno posegle v njeno prvobitnost, se je kljub temu v in ob njej ohranil edinstven ekosistem ter izjemna naravna in kulturna dediščina. Pred dvema letoma je območje Mure zato postalo tudi UNESCO biosferno območje. Edinstvenost in pomembnost rečnega koridorja Mure, skupaj z reko Dravo in Donavo so prepoznale tudi nacionalne vlade petih držav (Avstrija, Slovenija, Hrvaška, Madžarska, Srbija) ter aprila 2020 oddale nominacijo za ustanovitev **bodočega**

pet-državnega UNESCO biosfernega območja Mura-Drava-Donava (MDD), ki bo ob uresničitvi postalo prvo pet-državno biosferno območje na svetu. Rečna krajina Mure, Drave in Donave, s skupno površino 930.000 ha in dolžino 700 km, predstavlja enega najpomembnejših evropskih ekoloških koridorjev

Ustanovitev bodočega pet-državnega UNESCO biosfernega območja „Mura-Drava-Donava“ je tudi gonilna sila novega Interreg projekta Donavskega transnacionalnega programa Evropske unije (ERDF, IPA funds), ki se od julija 2020 izvaja na reki Muri – s kratkim imenom **lifelineMDD**. Projekt s polnim imenom Varstvo in obnova ekološke povezljivosti rečnega koridorja Mura-Drava-Donava z medsektorskim sodelovanjem (*Protecting and restoring ecological connectivity in the Mura-Drava-Danube river corridor through cross-sectoral cooperation; DTP3-308-2.3-lifelineMDD*) predstavlja vsebinsko nadaljevanje dela opravljenega na Interreg projektu coopMDD, v katerem je bilo že vzpostavljeno dobro sodelovanje upravljavcev varovanih območij vseh petih držav in pripravljen čezmejni program upravljanja načrtovanega TBR MDD. Projekt lifelineMDD se s temi prizadevanji neposredno povezuje in zasleduje moto: »Žive reke, živi sedimenti, živo sodelovanje«.

Vodilni partner projekta je Svetovni sklad za naravo, pisarna Dunaj (WWF Austria), partnerji projekta smo vladne in nevladne organizacije, ki delujemo na področjih ohranjanja narave, upravljanja z vodami, lokalne skupnosti in druge organizacije iz držav Avstrija, Slovenija, Hrvaška, Madžarska in Srbija. Iz Slovenije smo partnerji pri projektu Zavod RS za varstvo narave, Pomgrad – vodno gospodarsko podjetje d. d. in Občina Velika Polana. Pridružena partnerja iz

Slovenije sta še Ministrstvo za okolje in prostor in Direkcija Republike Slovenije za vode. Glavni cilji projekta je razvoj integrativne medsektorske čezmejne strategije za renaturacijo ekološke povezljivosti rek znotraj nastajajočega 5-državnega biosfernega območja Mura-Drava-Donava (TBR MDD) in oblikovanje skupne baze informacij za TBR MDD ter usklajeno upravljanje tega meddržavnega biosfernega območja. Predvidene so študije populacij rib in ptic rečnega koridorja ter ocene hidromorfološkega stanja rek Mure, Drave in Donave na osnovi kartiranja objektov vodne infrastrukture. Pomemben del projekta je izdelava dveh študij transporta rečnih plavin. Prav tako bo izvedena študija podnebnih sprememb, saj se kažejo spremembe v povezljivosti in biotski raznovrstnosti znotraj TBR MDD zaradi klimatskih sprememb.

Projekt lifelineMDD ima predviden tudi en izvedbeni pilotni ukrep revitalizacije rečnega ekosistema, v sklopu katerega

bo v Sloveniji izvedena kontrolirana širitev struge Mure v Hrastje Moti. Mnogo več na temo izvedbenih aktivnosti (na terenu) za obnovo rečne dinamike in vodnih habitatov ter vzdrževanje in obnovo poplavnih gozdov ter mokrotnih travišč pa bo na terenu ob Muri (tudi v občini Beltinci) izvedeno v naslednjih letih **v sklopu drugega velike projekta našega zavoda in projektnih partnerjev z naslovom Obnovitev mokrotnih habitatov ob Muri - Natura Mura**. Projekt sledi izhodiščem Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike za obdobje 2014-2020. Izvaja se v okviru prednostne naložbe »Varstvo in obnova biotske raznovrstnosti in tal ter spodbujanje ekosistemskih storitev, vključno z omrežjem Natura 2000 in zelenimi infrastrukturami« in specifičnega cilja »Izboljšanje stanja evropsko pomembnih vrst in habitatnih tipov, prednostno tistih s slabim stanjem ohranjenosti in endemičnih vrst« ter je eden od prednostnih projektov za

izvedbo v okviru Programa upravljanja območij Natura 2000 (2015–2020).

Več o projektih je dostopno na <http://www.interreg-danube.eu/approved-projects/lifelinemdd>, FB in Instagramu #lifelineMDD in <https://natura-mura.eu/>.

Pripravil:
Zavod RS za varstvo narave,
Območna enota Maribor

Sotiš in šamarjanka sta vpisana v Register nesnovne kulturne dediščine

To je vsekakor veliko priznanje za vse folklorne skupine, ki ohranjajo ta dva plesa: za Beltince, priznanje za Prekmurje, predvsem pa za številne mlade in starejše ljudi, ki z velikim veseljem zapešejo šotiš in šamarjanko na različnih družinskih srečanjih - praznovanjih, prireditvah, gostijah, valetah, maturantskih plesih in nenazadnje na veselicah. Sotiš in šamarjanka živita med ljudmi.

Kako se je vse sploh začelo? Po srečanju OFS, **marca 2019**, je potekala strokovna ocena, ki jo je podal dr. Bojan Knific, več let zaposlen na JSKD kot samostojni strokovni sodelavec za folklorno dejavnost, odličen poznavalec izročila, zdaj višji kustos v muzeju v Trzinu. V klepetu po uradnem delu je predlagal, da naj poskusim, saj da v Registru nesnovne dediščine ni še nobenega plesa, predvsem pa na podlagi dejstva, da sta sotiš in šamarjanka „živa plesa“,

kar pomeni, da res živita. To je bilo priznanje, zaupanje in odgovornost hkrati.

Po Unescovi Konvenciji o varovanju nesnovne kulturne dediščine (2003) nesnovna kulturna dediščina »*pomeni prakse, predstavitve, izraze, znanja, veščine in z njimi povezani orodja, predmete, izdelke in kulturne prostore, ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prepoznavajo kot del svoje kulturne dediščine. Skupnosti in skupine nesnovno kulturno dediščino, preneseno iz roda v rod, nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino, in zagotavlja občutek za identiteto in neprekinjenost s prejšnjimi generacijami, s čimer spodbuja spoštovanje do kulturne raznolikosti in človeške ustvarjalnosti*«.

Nesnovna, nematerialna, neopredmetna, neotipljiva kulturna dediščina so sinonimi za termin

živa kulturna dediščina. Termin živa kulturna dediščina je prišel v veljavo z *Zakonom o varstvu kulturne dediščine* v letu 2008, ki je za živo kulturno dediščino opredelil »*nesnovne dobrine, kot so prakse, predstavitve, izrazi, znanja, veščine, in z njimi povezane premičnine in kulturni prostori (kjer se ta dediščina predstavlja ali izraža), ki jih skupnosti, skupine in včasih tudi posamezniki prenašajo iz roda v rod in jih nenehno poustvarjajo kot odziv na svoje okolje, naravo in zgodovino*«.

Z *Zakonom o spremembah Zakona o varstvu kulturne dediščine*, ki je stopil v veljavo 21. maja 2016, je bil termin živa dediščina spremenjen v termin nesnovna dediščina.

Koordinator Registra je Etnografski muzej v Ljubljani, vodi pa ga Direktorat za kulturno dediščino pri Ministrstvu za kulturo.

Ob seznanitvi s potrebno

FS Veseli Marki leta 2019 v predsedniški palači

dokumentacijo (formularji, posnetki, fotografije ...) in po pogovoru z Jelko Pšajd, muzejsko svetovalko v Pomurskem muzeju v Murski Soboti, ki je bila skupaj z vaščani Gančan pobudnica vpisa Gančkega majoša v Register nesovne kulturne dediščine, ter ob moralni podpori sodelavcev Simone Vusič, Marka Jerebiča in Cvetke Rengeo, ki je veliko pomagala z administrativnimi deli, je priprava projekta stekla. Sama sem se pojavljala v vlogi predlagatelja in tistega, ki je izvajal projekt, kot nosilce pa ob FS Veseli Marki prijavila tudi FS KD Marko in FS KUD Beltinci, zato je v vsem tem času potekalo dobro in konstruktivno sodelovanje s predsednikom KD Marko Beltinci, Rokom Srako, in predsednikom KUD Beltinci, Boštjanom Rousom, saj sta številna dejstva, zbrane podatke in slikovni material kot odgovorni osebi potrjevala s pečati in podpisi.

Januarja 2020 je bila pobuda za vpis v Register poslana na Etnografski muzej v Ljubljano.

Pobudo za vpis nesovne kulturne dediščine v Register nesovne kulturne dediščine, ki jo prejme Koordinator varstva nesovne kulturne dediščine, ta pregleda. Če opazi, da je pobuda pomanjkljivo izpolnjena, kontaktira predlagatelja pobude in ga prosi za dopolnitve.

Delovna skupina Koordinatorja varstva

nesovne kulturne dediščine pobudo za vpis v Register nesovne kulturne dediščine obravnava in glede na ustreznost usmeritev Unescove Konvencije o varovanju nesovne kulturne dediščine, Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1), Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1D; 2016) ter Meril za vpis v Register nesovne kulturne dediščine, poda o posamezni pobudi svoje mnenje.

“Če obravnavana pobuda za vpis nesovne kulturne dediščine v Register nesovne kulturne dediščine ustreza predpisanim merilom, je potrjena kot primerna za vpis v Register. Če enota nesovne kulturne dediščine ne ustreza predpisanim merilom, je s strani Delovne skupine Koordinatorja zavrtnjena in ne more biti predmet vpisa v Register.”

O potrditvi ali zavrtnitvi enote za vpis v Register nesovne kulturne dediščine, Koordinator obvesti predlagatelja pobude nesovne kulturne dediščine.

Potrditev za vpis sotiša in šamarjanke v Register nesovne kulturne dediščine sem prejela **5. 3. 2020**.

Delovno skupino Koordinatorja varstva nesovne kulturne dediščine sestavljajo predstavniki različnih strokovnih in znanstvenih ustanov, kot so muzeji, Oddelek za etnologijo in kulturno antropologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, Znanstvenoraziskovalni

center Slovenske akademije znanosti in umetnosti, Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije in Ministrstvo za kulturo.

Sklep o vpisu sotiša in šamarjanke v Register smo člani FS Veseli Marki in FS Marko prejeli **20. 1. 2021**, FS KUD Beltinci pa nekaj dni kasneje, saj so prepozno poslali dve zahtevani fotografiji.

Znak Registra je na voljo za uporabo nosilcem enot nesovne kulturne dediščine, ki so vpisani v Register nesovne kulturne dediščine (Register je dostopen na spletni strani Ministrstva za kulturo).

Znak Registra je namenjen objavi v publikacijah in drugih tiskovinah ter na spletnih straneh, ki predstavljajo v Register nesovne kulturne dediščine vpisane enote in nosilce nesovne kulturne dediščine. Prav tako se znak lahko uporablja kot oznaka na izdelkih/produktih nosilcev, ki so vpisani v Register nesovne kulturne dediščine.

Delo je opravljeno, zadovoljstvo in ponos sta neizmerna!

Spoštovani iskreni ljubitelji Ssotiša in šamarjenke, vsi ljubitelji ljudskega plesa, pa tudi drugih plesov, babice in dedki, mamice in atiji, še naprej z veseljem zaplešite ta dva plesa in naučite ju plesati tudi svoje potomce, kajti le tako bosta sotiš in šamarjanka ostala „živa plesa“. Kar velikokrat se je namreč zgodilo, da sta deklica ali deček v 2. razredu postala folklornika FS Veseli Marki in na prvi vaji povedala: »Učiteljica, jes pa znan plesati sotiš in šamarjanko!«

Prav to pa je tisto pravo, kar šteje pri ohranjanju izročila, da čutiš, da ga živiš, ne pa, da si misliš, da si ...

Jelka Breznik

Novičke pevskega zbora

Ko ob koncu leta pregledujem program dela za 2020, ugotavljam, da večino zadanih nalog nismo opravili in vsi vemo, zakaj. S težkim srcem smo sprejemali prepovedi druženja, saj to za nas pevce pomeni, da vaje in nastopi odpadejo. Ker pa ne bi radi povsem izgubili stika z našimi poslušalci, smo se odločili za predvajanje skrajšanega posnetka adventno-božičnega prepevanja iz prejšnjega leta. Tudi naš letni koncert ni bil izveden, pa smo tudi mi, kakor mnogi drugi, izbrali drugačno pot. Z montažo že posnetih gradiv iz drugih koncertov smo naredili posnetek za predvajanje na lokalni TV. Kakor hitro bo mogoče spet vaditi, bomo zopet pripravili nove pesmi in z njimi razveseljevali sebe in poslušalce.

Čeprav je bilo minulo leto precej nenavadno, smo nekaj akcij vendarle uspeli izpeljati. Pomembna novost je, da se od 1. 1. 2021 imenujemo MePZ Andrej Maroša DU Beltinci. Preveč imen pomembnih ljudi je že šlo v pozabo

in ker je bil Andrej Maroša skladatelj, zbiratelj, zborovodja in organist, se nam zdi prav, da kot mešani zbor ohranimo njegovo ime in vzor.

Kot kažejo trenutni podatki NIJZ, bomo še nekaj časa vsak na svoj način prenašali osamo. Da pa nas drugačna situacija ne bi presenetila, smo si že

zastavili okvirni program za leto 2021.

Za nami je že pet let delovanja, mi pa smo trdno odločeni nadaljevati, saj KDOR POJE RAD, OSTAJA MLAD!

Pridružite se nam, veseli bomo.

Milena Makovec

Leto 2021 - mednarodno leto sadja in zelenjave

Generalna skupščina Združenih narodov je na predlog Organizacije Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo sprejela resolucije, ki leto 2021 razglašujejo za mednarodno leto sadja in zelenjave.

Cilji mednarodnega leta sadja in zelenjave 2021 so:

- Ozaveščanje in usmerjanje pozornosti politike na prehrano in zdravstvene koristi uživanja sadja in zelenjave,
- spodbujanje uživanja raznolike, uravnovešene in zdrave prehrane in vpeljave življenjskega sloga z uživanjem sadja in zelenjave,
- zmanjšanje izgub in odpadkov sadja in zelenjave v prehranskih sistemih,
- promocija najboljših praks o spodbujanju trajnostne porabe in pridelave sadja in zelenjave, s ciljem prispevati k trajnostnim prehranskim sistemom, izboljšanju trajnosti skladiščenja, prevoza, predelave, prodaje na drobno, zmanjševanja izgub in odpadkov ter recikliranja; vključevanja malih lastnikov vključno z družinskimi kmetovalci v lokalno, regionalno in globalno proizvodnjo; krepitvi zmogljivosti vseh držav, zlasti držav v razvoju za vpeljavo inovativnih pristopov in tehnologij v boju proti izgubam in odpadkom sadja in zelenjave.

Vir: Trgovina ZELENA TOČKA

Združeni narodi želijo z mednarodnim letom sadja in zelenjave poudariti pomen sadja in zelenjave za zdravje in razvoj ljudi ter opozoriti na škodo, ki jo naredimo z odpadno hrano, saj sadje in zelenjava spadajo med hitro pokvarljiva živila. Sta del zdrave prehrane, zato je priporočilo, da naj bi odrasla oseba za preprečevanje raznih boleznij pojedla 400 gramov sadja in zelenjave dnevno.

Ali veste:

- Da je prebivalec Slovenije v letu 2019 porabil 117 kg zelenjave in 75 kg svežega sadja ter 67 kg krompirja,

- da imamo v Sloveniji 32 avtohtonih ter 17 tradicionalnih sort sadja in zelenjave ter 4 domače sorte krompirja,
- Da je ptujski lük, ki ga na Ptujskem polju pridelujemo več kot 200 let, prva slovenska zelenjava, zaščitena pri Evropski komisiji,
- da v Sloveniji od sadja pridelamo največ jabolk in da lahko vsak prebivalec Slovenije zaužije 1 slovensko jabolko na dan,
- da je sektor sadja vstopil v nacionalno shemo »Izbrana kakovost - Slovenija«,
- da sta tudi sadje in zelenjava nepravilnih oblik enako zdrava in okusna kot tista I. in II. kakovosti,
- da se za proizvodnjo 1 jabolka porabi 70 litrov vode, za 1 paradižnik 13 litrov in 1 kg 25 litrov vode,
- da sta sadje in zelenjava odlični vir vlaknin, mineralov in vitaminov.

Vir:

<https://www.gov.si/novice/2020-12-29-letno-2021-bo-mednarodno-letno-sadja-in-zelenjave/>

*Društvo prijateljev agrarne ekonomike,
Katja Marič*

Postavitev jaslic KUD Melinci

Člani Kulturno umetniškega društva Melinci smo v predbožičnem času že tretjič postavili zunanje jaslice ob kapeli na Melincih.

Pretekli božič je bil zaradi epidemije specifičen; prikrajšani smo bili za veliko tradicionalnih dogodkov, ki so vsako leto zaznamovali predbožično in božično dogajanje, zato smo bili v KUD-u še toliko bolj odločni, da postavimo jaslice, se še posebej potrudimo in vsaj na ta način pripomoremo k prazničnemu vzdušju. Žal ob jaslicah tokrat ni zvenela pesem, zadovoljstvo pa je bilo opazovati obiskovalce, ki so se ustavljali, slišati pohvale in ideje za naprej.

Znova smo dokazali, da je ideja uresničljiva, če je le volja. Da so jaslice zasijale v končni podobi, je bilo potrebnih kar nekaj ur dela, organizacije in zagnanosti posameznikov. Pozitivni odzivi obiskovalcev nam dajejo energije za naprej.

Zato še enkrat hvala vsem, ki ste ustvarjali in vsem obiskovalcem.

Člani KUD Melinci

Tina Zver-Vlaj

Foto: Katja Duh

Virtualni kulturni vikend Lipovci 2021

Že od leta 1945 Slovenci praznujemo 8. februarja kulturni praznik. To je dan, ko se posebej spominjamo življenja in dela največjega slovenskega pesnika Franceta Prešerna, ki je slovenščino postavil ob bok evropskim in svetovnim jezikom in dokazal, da je možno v slovenščini ustvarjati v vseh pesniških oblikah. Dal nam je glosa, romanco, gazelo, sonet, ep, slovensko himno in edinstveno pesniško zbirko Poezije.

Epidemija je v zadnjem letu pretresla celotni svet, družbo in ljudi pa za vedno spremenila. Vsi organizirani družabni in kulturni dogodki so drug za drugim odpadali, vse kulturne ustanove so v skrbi za zajezitev širjenja novega koronavirusa zaprle svoja vrata. Po prvem valu in poletju, ko smo imeli priložnost vseeno vsaj za kratek čas globoko vdihniti, na jesenski val nihče ni bil pripravljen. Kultura je tako

postala še bolj omejena, a je hkrati marsikateri dogodek našel svoj prostor v virtualnem okolju. Tako smo v zimskem času že lahko uživali v spletnih ogledih filmskih, gledaliških, baletnih, koncertnih in knjižnih dogodkov.

V KUD Lipovci smo v mesecu decembru že obeležili **40 let organiziranega delovanja Moškega pevskega zbora Lipovci z Naraščajočim virtualnim koncertom**, kjer smo objavljali posnetke njihovih zapetih pesmi na FB strani Nouva Lipouvska pout, spletni strani KS Lipovci: www.lipovci.si in kanalu YouTube.

V luči trenutnih razmer, ko slovenskega kulturnega praznika nismo mogli praznovati »v živo«, je KUD Lipovci organiziral kulturni vikend v času **od 6. do 8. 2. 2021**, ko smo na FB strani Nouva Lipouvska pout in spletni strani KS Lipovci: www.lipovci.si predstavljali kulturne stvaritve društva, in sicer:

- petje Ljudskih pevk iz Lipovec (posnetki iz arhiva Radia Maribor, vodja Vera Bezjak);
- petje Moškega pevskega zbora Lipovci (Virtualni »Naraščajoči koncert«, zborovodja Gorazd Tivadar);

- ogled unikatnih ročnih del sekcije Vezilje (vodja Marija Stanko);
- pesmi domačih pesnikov: Franc Cigan Caki, Alojz Lujz Sraka, Peter Brenčič, Janja Žalik Jerebič, Marko Rengeo, Katarina Forjan, Jožef Tivadar in Vera Bezjak;
- pesem skupine Orlek *Ko se vino več ne toči* (besedilo Alojz Sraka, glasba Luka Sraka);
- ogled Parka skulptur ob Vučji jami (Društvo za napredek umetnosti Aquila v sodelovanju s KS Lipovci);
- ogled virtualne razstave študijskega krožka Lipovci - izdelki iz šibja.

Verjamemo, da je vsak obiskovalec spletne strani našel nekaj za svojo dušo. Člani KUD Lipovci pa smo veseli, da smo na unikaten in izviren način povezali kulturne elemente vasi Lipovci v lepo celoto, ki bo ostala za vedno ohranjena tudi za naše zanamce.

Bralce Malega rijtarja vabimo k ogledu in poslušanju vseh dogodkov kulturnega vikenda na spletnem naslovu: www.lipovci.si.

Cvetka Rengeo, predsednica KUD Lipovci

Čebelarsko društvo Beltinci z novo pridobitvijo

»Brez čebel ni življenja!«

Ob koncu lanskega leta je postalo Čebelarsko društvo Beltinci bogatejše za novo pridobitev – nadzorno digitalno napravo BeeConn, ki vsebuje tehtnico, koncentrador, vremensko postajo, WiFi kamero in solarno napajanje. Ta beleži poleg teže panja tudi temperaturo in vlago v zraku, količino padavin in hitrost vetra, prav tako pa omogoča video nadzor stanja pred čebelnjakom, kar dodatno olajša delo čebelarjem in omogoča redno sprotno spremljanje aktualnih informacij o dogajanju v čebelnjaku.

Občini Beltinci in županu Marku Viragu se iskreno zahvaljujemo za financiranje

nakupa, saj naprava pri našem delu s čebelami predstavlja izjemen napredek v smislu dobre ocene stanja ter posledično še boljše oskrbe čebeljih družin. Neizmerno nas veseli, da ima župan posluh za naše delo, da nas podpira pri prizadevanjih, projektih in aktivnostih, ki jih izvajamo skozi vse leto. Tako odličnega sodelovanja si želimo tudi v prihodnje.

V skrbi za ohranitev čebel in proizvodov iz medu kličemo čebelarji vsem: »Naj medi!«

Štefan Šemen,
predsednik ČD Beltinci

Pozitivni učinki čebeljih pridelkov in izdelkov

Čebele nas spremljajo že tisočletja. Med so izredno cenili že v pradavnini. Uporabljali so ga kot sladilo, živilo, lepotilno sredstvo in zdravilo. Kleopatra je dobro poznala skrivnosti negovanja in razvajanja z medom, saj ga je cenila kot eliksir življenja. Za naše prednike je bil med edino sladilo, vosek pa je bil nepogrešljiv vir svetlobe. Kako lepa simbolika, ki razkriva, kako pomembne so čebele za človeštvo. Danes pa se vedno bolj zavedamo širšega pomena čebel in znamenitega reka, ki pravi, da brez čebel ne bo življenja.

Slovenci smo čebelarški narod, ponosni na dolgoletno čebelarstvo tradicijo. Še toliko bolj pa smo ponosni na bogat izbor pristnih čebeljih pridelkov in izdelkov, ki jih lahko ponudimo. Naravne danosti naše čudovite dežele omogočajo pridelavo različnih vrst

medu. Predstavljamo vam tipične vrste slovenskega medu in njihove značilnosti. Ločimo jih po barvi, vonju, okusu, aromi. Okusite pestrost slovenskih medov in poiščite sebi najljubšega.

- **Akacijev med** je milega okusa, svetle barve in nežnega vonja.
- **Lipov med** je svetlo rumene do svetlo jantarne barve z zelenim odtenkom, diši prijetno po svežini, mentolu in lipovem cvetju.
- **Cvetlični med** ima vonj in aromo cvetlic, iz katerih izhaja.
- **Kostanjev med** je grenkega okusa in vsebuje veliko rudninskih snovi.
- **Smrekov med** je rdečerjave barve, z vonjem in aromo po sirupu iz smrekovih vršičkov, smoli in lubju iglavcev.
- **Hojev med** je pogosto temno sivorjave barve z zelenim odsevom in aromo po mleku v prahu, smoli.
- **Gozdni med** je mešanica različnih vrst mane, je od svetle do temno rjave barve z rdečim ali zelenim odtenkom. Vsebuje veliko rudninskih snovi.

Med je čebelji pridelok, ki ga čebele največ pridelajo in se tudi najbolj pogosto uporablja. Vsebuje veliko zelo

pomembnih sestavin, ki so pomembne za delovanje organizma.

Priporočilo priznane romunske nutricionistke, čebelarke in poznavalke čebeljih pridelkov in izdelkov v terapevtske namene Aline Varadi je, da če želimo okrepiti imunski sistem, moramo posegati po čebeljih pridelkih. Zato ne gre zanemariti tudi drugih čebeljih pridelkov, kot so: cvetni prah, propolis, matični mleček. Njeno mnenje je, da je pomembno dnevno uživanje medu, cvetnega prahu, matičnega mlečka, propolisa, saj vsebujejo vse, kar človeško telo potrebuje za uravnoteženo delovanje.

Cvetni prah vsebuje idealno razmerje sestavin, ki jih človeško telo potrebuje za ohranjanje in izboljšanje zdravja. Vsebuje selen in cink, ki sta ključni sestavini za pravilno delovanje imunskega sistema. Cink je pomemben za razvoj in pravilno delovanje celic, selen pa pomaga organizmu pri obnavljanju celic.

Matični mleček vliva telesu moč, ohranja zdravje in krepi imunski sistem. Deluje protivnetno in pomaga v boju proti raku.

Propolis je uspešen v boju proti bakterijam in virusom, pa tudi glivicam. Na trgu dobite nov izdelek, negovalno razpršilo s propolisom BeeCare, ki je namenjeno za čiščenje, nego in zaščito rok.

Čebelji pridelki imajo lastnost, da organizmu dajo tisto, česar mu primanjkuje in so zato pomembni pri vzpostavljanju ravnovesja. Posnetek predavanja Aline Veradi najdete na

povezavi: <https://www.youtube.com/watch?v=fDgcSPfgtAk>

Čebelji pridelki vsebujejo pestro paleto hranljivih snovi, ki jih telo potrebuje za uravnoteženo delovanje in jih ne najdemo v nobenem drugem živilu v tako skoncentrirani, kompleksni obliki.

Krepimo svojo odpornost, vzpostavimo ravnovesje v organizmu, poskrbimo za zadostni vnos antioksidantov in bodimo uspešni v boju proti mikrobom z uživanjem čebeljih pridelkov in izdelkov slovenskih čebelarjev.

Čebelarska zveza Slovenije

Zadeva: Pobude in priporočila Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije pristojnim inštitucijam – področje prekomerne telesne teže in debelosti

Društvo za zdravje srca in ožilja Slovenije je 10. decembra 2020 organiziralo spletni posvet OŽJI PAS, BOLJŠE ZDRAVJE, na temo prekomerne telesne teže in debelosti.

Govorci so bili: prim. Matija Cevc, dr. med., KO za žilne bolezni, UKC Ljubljana in predsednik Društva za zdravje srca in ožilja Slovenije, doc. dr. Primož Kotnik, dr. med., Pediatrična klinika, UKC Ljubljana, izr. prof. dr. Gregor Starc, prof. šp. vzg., Fakulteta za šport, Rok Poličnik, mag. diet., spec. klin. diet., Nacionalni inštitut za javno zdravje ter Petra Simpson Grom, predsednica Koronarnega kluba Ljubljana. Posveta se je udeležilo več kot 83 udeležencev.

Preliminarni podatki kažejo, da imamo v Sloveniji 38,2 % odraslih v starosti od 25-64 let prekomerno hranjenih (ITM=25-30 kg/m²), 18,3 % pa se jih že sooča z debelostjo (ITM nad 30 kg/m²). Problem se še posebej odraža pri moških (48,3 % prekomerna telesna masa in 20,7 % debelost), osebah z nižjo stopnjo izobrazbe ter pri prebivalcih Jugovzhodne Slovenije, Posavja, Zasavja, Pomurja, Podravja in

Koroške.

V času epidemije covid-19 je v letu 2020 prišlo do velikega porasta otroške debelosti – v jeseni pri fantih za 31,5%, pri dekletih pa za 24,4% ter dodatno še preddebelosti, ki je bilo pri fantih 11% več in pri dekletih 14,8% več.

Več o tem lahko preberete v sporočilu za medije iz spletnega posveta in v prezentacijah govorcev: <https://zasrce.si/clanek/sporocilo-za-javnost-ozji-pas-boljse-zdravje/>

Na posvetu smo sprejeli **priporočila in pobude za izboljšanje stanja na področju preprečevanja pojavnosti prekomerne telesne teže in debelosti ter za večjo telesno dejavnost predvsem slovenskih otrok in mladostnikov pa tudi ostalih starostnih skupin. Prosimo, da pobude in priporočila proučite in vključite med načrtovane načrte in aktivnosti ter tudi s tem pripomorete k ustvarjanju pogojev za izboljšanje stanja na obravnavanem področju:**

- Izredno pomembno je, da Vlada RS čim prej sprosti ukrepe v smeri **čimprejšnjega začetka izvajanja preventivne dejavnosti v omejenih oblikah na primarni zdravstveni ravni za odrasle**. Na ta način bi pomembno prispevali

k zmanjševanju poglobljanja bremena kroničnih nenalezljivih bolezni.

- Debelost je v porastu med odraslo populacijo in med otroci ter mladostniki. To se je še povečalo zaradi ukrepov, ki jih imamo za obvladovanje širjenja epidemije v Sloveniji. V tem času je prišlo do večjega porasta debelosti pri otrocih in zmanjšanja gibalne učinkovitosti. **Na posvetu smo sprejeli pobudo, da je pri oblikovanju ukrepov za zajezitev epidemije covid-19 razmišljati o kolateralni škodi in jo preprečiti.**

- Po končanem obdobju ukrepov za zajezitev širjenja epidemije covid-19 bo potrebno vložiti precej truda na področju vzgoje in izobraževanja, športa in javnega zdravja, če bomo želeli odpraviti škodo, ki nastaja z vsakim dnem, ko otroci in mladostniki ne morejo živeti v običajnem ritmu in običajnem okolju. Potrebno je ponovno **premisлити osnovne paradigme izobraževanja, pa tudi osnovne paradigme otroškega in mladinskega društvenega športa v smeri vključevanja vseh, ne le nadarjenih otrok.**

Pobude:

- spodbujati dejavni transport

- med otroki in mladino
- omejiti sedeči čas otrok, vključno z domačimi nalogami
- subvencionirati rekreativno vadbo otrok v športnih društvih
- povečati število ur in kvaliteto športnih vsebin v šoli
- skupno poučevanje športnega pedagoga in razrednega učitelja naj postane standard
- spodbujati učenje z gibanjem pri vseh predmetih
- izdelati strategijo zdravega razvoja otrok in jo bolj odločno uresničevati tudi v kurikulumu

Potrebno je tudi ponovno **premisлити splošno rabo elektronskih tehnologij v domačem okolju in staršem ponuditi podporo pri pravilni vzgoji otrok in mladostnikov v danes tehnološko bogatem okolju.**

- **Debelost je v porastu in podobne programe redne telesne vadbe, ki so se v praksi izkazali za uspešne, je potrebno spodbujati povsod po Sloveniji, tudi za zdravo populacijo, kar je izziv za**

NIJZ in NVO s področja zdravja, da bodo v svojem okolju širile te aktivnosti. Prakso na primer Koronarnega kluba Ljubljana, bi bilo dobro prenesti širše na nacionalno raven in sicer s pomočjo Zveze koronarnih klubov in društev s področja zdravja, ter vključiti tudi ostale centre, ki se ukvarjajo z opolnomočenjem bolnikov (Koronarni klubi so specifično usmerjeni k srčno-žilnim bolnikom in jim nudijo različne metode strokovno vodene telesne vadbe). Tudi programi v zdravstvenih domovih so sicer zelo dobro organizirani, a so omejeni pri možnosti zajemanja večjega števila ljudi.

- Otrokom in mladostnikom, ki jim v času zaprtih šolskih vrat zaradi epidemije covid-19 niso na voljo niti športna vzgoja, niti druge šolske in občolske športne dejavnosti, niti vadba v društvih, skušajo starši nadomestiti, kar šola sedaj ne more nuditi. **Zaradi tega je potrebno takoj, ko bodo**

razmere s covid-19 dopuščale, začeti sistematično, dodatno spodbujati tako šolske kot tudi občolske športne dejavnosti, predvsem za družine z nižjim socialno - ekonomskim statusom.

Starše je potrebno ozaveščati in jih opolnomočiti, da bodo okrepili svojo in otrokovo (družinsko) telesno dejavnost ter varovanje lastnega zdravja in zdravja vseh družinskih članov.

Ob tem pa smo na posvetu poudarili, da pogosto obstaja preveč zaščitniška presoja staršev o otrokovem rekreativnem udejstvovanju in preživljanju prostega časa na telesno dejaven način: »Zdrava mladost, je mladost tudi s potolčenimi koleno!«.

Prosimo vas za povratno informacijo.

S spoštovanjem,

*prim. Matija Cevc, dr.med., l.r.
predsednik Društva za zdravje srca
in ožilja Slovenije*

Novi koronavirus od A do Ž

Vse skupaj se je začelo na Kitajskem. Konec leta 2019 so v mestu Vuhan zaznali povečano število primerov pljučnic neznanega povzročitelja. Izkazalo se je, da je glavni krivec novi koronavirus, ki so ga poimenovali SARS-CoV2. Sledilo je popolno zaprtje Vuhana, ekstremno socialno distanciranje, natančno obravnavanje kontaktov in stroga karantena. Kljub strogim ukrepom so v začetku januarja 2020 zaznali prvi potrjeni primer okužbe izven Kitajske, 11. marca 2020 pa je bila s strani Svetovne zdravstvene organizacije razglašena pandemija. V tem času je bila tudi v Sloveniji razglašena epidemija, saj so se prvi primeri okužb s SARS-CoV2 pojavili v začetku istega meseca. Virus se je kljub sprejetim ukrepom hitro širil. Vse skupaj je bilo v prvem valu v Sloveniji potrjeno okuženih okrog 1400 ljudi.

V medijih lahko v povezavi z razširjenostjo virusa zasledimo dva pojma in sicer **epidemija** ter **pandemija**. **Epidemija** je pojav, ko število obolelih oseb zaradi neke nalezljive bolezni presega običajno stanje okuž, **pandemija** pa je epidemija, ki zajame več celin, lahko bi rekli, da gre za svetovno epidemijo.

Tudi glede poimenovanja virusa je med ljudmi prav tako zaznati nekaj zmede. Sam virus se imenuje **SARS-CoV-2**. **COVID-19** je poimenovanje za bolezen, ki jo virus povzroča. Angleška kratica SARS-CoV-2 v prevodu pomeni hudi akutni respiratorni sindrom koronavirus 2. Kot že ime pove, lahko virus povzroča hudo dihalno stisko. Sam virus je soroden virusu SARS, ki se je pojavil leta 2002 na jugu Kitajske. **COVID-19** v prevodu pomeni »CO«

- corona, »VI« - virus, »D« - disease (bolezen), številka 19 pomeni leto 2019, ko so nov koronavirus odkrili.

Bolezen Covid-19 se kaže z različnimi simptomi in kliničnimi znaki. Najpogosteje se razvijejo: vročina, kašelj, bolečine v žrelu, slabo počutje, utrujenost, glavobol, bolečine v mišicah in sklepih, izguba vonja in okusa ter prebavne težave. Sicer je res, da je le izguba vonja in okusa za Covid-19 značilen simptom, vendar je potrebno poudariti, da je vsak izmed naštetih simptomov opozorilo, da se je bolezen morda že razvila. Po drugi strani pa lahko oseba preboli bolezen tudi brez težav. Ključno je testiranje, ki z veliko verjetnostjo potrdi okužbo.

Do same okužbe pride ob vdihavanju okuženih kapljic, ki jih osebe z boleznijo

Covid-19 s kašljanjem, kihanjem, govorenjem, petjem in dihanjem izločajo v svojo neposredno okolico. To lahko preprečimo oz. zmanjšamo z upoštevanjem varnostne razdalje 2 metrov, z nošenjem zaščitne maske, ustreznim prezračevanjem prostorov in izogibanjem večjim druženjem. Virus lahko nekaj časa preživi tudi na površinah kljuk, telefonov, kuhinjskih pultov, nakupovalnih vozičkov, od koder ga lahko med praskanjem po nosu, drgnjenjem oči in ust z rokami prenesemo iz teh površin na sluznice nosu, oči in ust ter se okužimo. Zato je zelo pomembna tudi ustrezna in redna higiena rok z umivanjem in razkuževanjem.

Obolela oseba s Covid-19 okužene kapljice izloča že 2 dni, preden se pojavijo simptomi ali 2 dni pred pozitivnim testom, če je oseba brez težav oz. asimptomatska, kar pripomore k hitremu širjenju bolezni. Po 10 dneh se izločanje okuženih kapljic zelo zmanjša, razen v primeru hujšega poteka bolezni, ko se to obdobje lahko podaljša tudi na 20 dni. Potrebno je poudariti, da osebe brez težav oz. asimptomatske osebe te okužene kapljice izločajo prav tako. Zaradi 10 dnevne kužnosti bolezni traja izolacija potrjeno okuženih oseb 10 dni. Če simptomi vztrajajo in se zdravstveno stanje bolnika ne izboljšuje, se izolacija, glede na oceno osebnega zdravnika, podaljša.

Od trenutka, ko okužene kapljice vdihnemo oz. virus prenesemo iz površin vsakdanjih predmetov na sluznice telesa, pa do trenutka nastopa bolezni lahko traja od 1 do 14 dni, najpogosteje od 5 do 6 dni. To obdobje imenujemo **inkubacijska doba** bolezni Covid-19. Vsak, ki je bil v tesnem stiku z okuženo osebo, se za 10 dni osami na stalnem, začasnem ali kakšnem drugem naslovu ter se po končanju tega obdobja še 4 dni samo opazuje. Ta ukrep imenujemo **karantena** in traja skupaj s samo opazovanjem toliko časa, kot znaša inkubacijska doba bolezni Covid-19. Če se v tem obdobju razvijejo zgoraj naštetimi simptomi, je oseba z virusom najverjetneje okužena, kar potrdimo s testiranjem. Negativni izvid znotraj 10 dni od stika z okuženo osebo karantene ne prekine, saj obstaja možnost, da se bo bolezen razvila v preostalih dneh karantene.

Trenutno se za potrditev okužbe s SARS-CoV2 uporabljata dva testa in sicer **PCR test**, ljudje ga radi imenujejo tudi redni test, ter **hitri antigeni test**. S PCR testom dokazujemo genetski material virusa, s hitrim antigenim testom pa druge sestavne delce virusa. Kot že samo ime pove, so nam hitri testi v veliko pomoč, da hitreje odkrijemo okužene osebe in hitreje ukrepamo.

Ocenjuje se, da smo po preboleli bolezni Covid-19 pred ponovno okužbo z virusom zaščiteni vsaj 3 mesece. To

obrambo nam nudi lasten imunski sistem s protitelesi in s celicami limfociti T. Kljub temu je potrebno še naprej upoštevati vse zaščitne ukrepe, saj ne vemo, ali lahko - kljub zaščiti - ob ponovnem stiku z okuženo osebo virus prenašamo na druge osebe ali ne.

V zadnjem času daje veliko upanja za povratek k normalnejšemu načinu življenja predvsem **cepljenje proti Covidu-19**. Trenutno sta na voljo dve cepivi: podjetja Pfizer-Biontech in Moderne. Obe delujeta po istem kopitu. Gre za tako imenovani mRNK cepivi, ki vsebujeta zgolj informacijo, s pomočjo katere pride v našem telesu do proizvodnje določenega delčka virusa (koničasta beljakovina). Naš imunski sistem ta delček prepozna kot tujo beljakovino in razvije ustrezne zaščitne ukrepe. Po cepljenju se tako v primeru stika z okuženo osebo zaradi že vzpostavljene obrambe bolezen Covid-19 v večini primerov ne more razviti. Za obe cepivi je značilno, da sta čistejši kot do sedaj znana cepiva ter da sta se na kliničnih testiranjih izkazali kot zelo učinkoviti in varni. Ne glede na dobre lastnosti cepiv je za zaježitev širjenja virusa in doseg sprostitev ukrepov ključno cepljenje zadostnega števila prebivalstva.

**Blaž Vurzer, dr. med., specializant
javnega zdravja**

Bralni virus – beremo z Manco Košir

»Življenje je kot reka:

*Zavoji in ovinki v strugi naj bi nas vodili
in ne ustavljali!«*

(M. S. Fontaine)

Spomin mi seže v leto 2000, ko sem se vključila v bralni krožek Beremo z Manco Košir, ki ga je organizirala Ljudska univerza v Murski Soboti. V krožek je bilo tedaj vključenih 9 bralk, skupaj z mentorico prof. Metodo Pargar. Vse nas je povezovala želja po branju dobre knjige in druženju pod

strokovnim vodstvom Androgoškega centra Slovenije. Izvedbo krožka je financiralo Ministrstvo za šolstvo in šport, vodja študijskih krožkov pa je bil Marjan Čenar in prav on nam je krožek predstavil kot širjenje bralnega virusa in z njim okužil vse, ki smo se vanj vključile. Želja je bila, da bi »bralni virus« zajel čim več mladih tudi v srednjih šolah. Naše druženje je potekalo vsak teden v prostorih DU v Murski Soboti in je trajalo dve uri. Nepozabno je bilo

naše prvo srečanje, saj smo bili vsi v velikem pričakovanju, tako bralke kot naša mentorica Metoda. Seveda smo bile v začetku nekoliko zadržane in negotove, saj nismo vedele, kako bo vse potekalo. Z vsakim novim srečanjem pa sta tesnoba in strah vedno bolj izginjala, čeprav se ob prebrani knjigi nikoli nismo poenotile. In tako je bilo tudi prav, saj je imela vsaka bralka svoje razmišljanje in občutke na prebrano literaturo. Prav te razlike so nas v dveh

letih obiskovanja in druženja še kako povezale. V biltenu, ki je izšel ob koncu našega druženja z naslovom BRALKA-BRALEC, smo se predstavile s svojimi prispevki, v katerih smo zapisale svoja občutja in doživetja na ti nepozabni dve leti. Naša mentorica Metoda Pergar je med drugim zapisala: »Naša srečanja potekajo zdaj že drugo leto in priznati moram, da mi literatura še nikoli ni bila tako blizu kot danes; kot slavistki se mi je zdelo bogokletno razlagati si jo po svoje. Šele na naših srečanjih sem spoznala, da je tekst mrtvo besedilo, ki ga oživi in osmisli vsak bralec posebej. Smem povedati to svojim dijakom? Dvomim! Zato pa imam bralni krožek in tukaj po mili volji lahko doživljamo romaneskne situacije in junake tako, kot želimo same, okužene z bralnim virusom do te mere, da nobeno zdravilo več ne zaleže. Virus brez kančka slabe vesti širimo tudi v širše okolje, tako da svojim sorodnikom in znancem zelo prefinjeno podtaknemo kakšno knjigo, ki jo le-ti preberejo ali po dolgem času obveznega šolanja zopet uzavestijo kruto dejstvo, da knjige še obstajajo.« (konec citata)

Naša literarna dela so bila zelo raznolika; prebrale smo sedemnajst proznih del in tri pesniške zbirke. Njihov žanr je bil zelo raznolik in o vsakem delu smo se poglobljeno pogovorile. V teh »razpravah« je vedno prišlo do različnih stališč in prav to je bogatilo naše druženje. Ob tem smo se tudi nasmejale in še na poti iz učilnice razpravljale o naših junakih. Doma smo se poglobljeno življale v vloge junakov in razmišljale o pisateljih in pisateljicah ter pesnikih in o tem, kaj so sami občutili in nam hoteli sporočiti. Seveda smo z nestrpnostjo pričakovali nova ponovna srečanja in naše debate...

Spomnila sem se Prešerna:

*»Kdor jih bere,
vsak po svoje pesmi sodi,
eden hvali in spet drug vpije:
«Fej te bodi!«*

Naše druženje – na Otoku ljubezni v Ižakovcih (2001), vožnja z brodom čez reko Muro. Žal nekaj takratnih udeležencev ni več med nami, vendar se jih s hvaležnostjo spominjam: Marjan Čenar, Silva Čenar, Greta Škerget. Na fotografiji manjkajo bralke: Ivanka Klopčič-Gosar, Irena Stolnik, Zdenka Ficko. Fotografija: osebni arhiv

Seveda nismo pozabili tudi na izlete in druženje v naravi, kjer smo na sproščen in ustvarjalen način opazovale naravne lepote naše pokrajine in tudi same kaj spesnile... Naše druženje v krožku je bilo lepo, prijetno koristno in doživeto. Upam, da smo bili vsi srečni in zadovoljni ob prebiranju knjig in širjenju bralnega virusa na tako lep in sproščen način. Zavedam se, da se sreča skriva v majhnih stvareh, saj smo zmogli najti radost in veselje v prijetni družini prijateljev. Trenutki, ki smo jih ob tem užili, so nas vedno znova presenetili. Danes vem, da so nam bili poslani kot darilo, žal se tega premalo zavedamo. In to, da smo se družili, kramljali, brali in ob tem uživali, je bilo prav gotovo največje darilo. Zavedati se moramo, da imajo majhne radosti v našem življenju največji pomen. Tudi v današnjem času, ko med nami razsaja smrtonosni virus, proti kateremu se bomo morali cepiti, bi bilo prav, da bi se z veseljem in trdoživostjo lotili branja, si izposojali knjige, saj imamo za to veliko priložnosti in preobilico

prostega časa, ki ga je škoda zapravljati ob dolgočasnem posedanju na kavču, pred televizorjem... Če bomo brali, bomo znova širili pozitiven bralni virus, ki nas bo odvrnil od vsakodnevne politike, hkrati pa nas ne bo pustil ravnodušnih in mlačnih ob stvareh, ki se dogajajo okrog nas. Ob branju bomo uživali, saj imajo prav majhne radosti v življenju največji pomen!

Upam in želim, da se bo bralni virus tudi v času epidemije širil in ozaveščal ljudi, da je knjiga v življenju človeka najboljša popotnica proti malodušju in edino zdravilo, zanj pa ni potreben zdravniški recept! Knjiga je in bo vedno najboljša človekova prijateljica, saj nam je vedno dosegljiva in nam prinaša čudovita sporočila za naš vsakdan. Z željo, saj je res naša prijateljica in sopotnica, vsem želim veliko nepozabnih trenutkov ob prebiranju zgodb, ki jih piše življenje.

Marija Zver

LUNICA

Luna, luna, lunica,
ti razsvetljuješ nam nebo
in nas milo gledaš na zemljo.

Lunica se molče poslovila,
se za bele oblake skrila,
in se k zvezdici preselila.

Hej, lunica, res si zlata!
Pokukaj še kdaj izza oblaka
in osvetli to našo zemljo.

Avtorica pesmi: Gabrijela Sečkar
Ilustratorica: Laura Horvat

Novo upanje

Zasije zarja, skozi okno vdre, skozi vrata škili,
pred soncem vzhaja, z njim zaraja,
razlije se v prostoru medlem,
negibnost se razbije.

Prišla je z jutrom k nam v goste,
pogled zasvojila proste,
ozaljšala s prihodom dan,
narisala nasmehi zaspan.

Tesnobo iz temin pregnala,
prevzela me s pojavo svojo,
terjala vso pozornost zase,
da le ne bi odnesla mi spokoja.

Zavzeto zastrmi se vame,
razkrite forme vsrka nase,
posveti v vse kotičke duše,
z jutrom novo upanje zasije.

S ptičjim glasom poje pesem,
z vetrom lahkim šelesti,
zašušti medtem v travah,
v gozd izgine, ga zbudi.

Pavla Škerget

Karolini Kolmanič v spomin

NI SONCA BREZ SENC...

RESNICA POČIVA V ČASU SPOMINOV...

Franček Bohanec je v spremni besedi v knjigi *Ni sonca brez senc* zapisal: »Malo je pisateljev svetovnega slovesa ali našega domačega imena, ki ne bi začutili, da je treba spregovoriti osebi, predstaviti svojo najglobljo osebno izpoved življenja. Pisatelji umetniki ali pisatelji misleci, prvi bolj čustveni in drugi bolj trezno razmišljujoči, iščejo, da se sedaj izrazim z besedami pisateljice Karoline Kolmanič, »jedro življenja«. Iščejo sončno svetlobo, kakor omenjena, in se otepajo senc, kajti življenje ni samo praznik, bi zapel Simon Gregorčič. In to pove Karolina Kolmanič že v naslovu te knjige.« (konec citata)

Čeprav naše drage pisateljice Karoline ni več z nami, smo srečni, ponosni in veseli, da smo jo poznali, se z njo srečevali in sprejemali njene globoke življenjske modrosti. V svojih knjigah nam je pustila bogato zapuščino, iz katere bomo črpali resnico, vero, moč, ljubezen, prijaznost in jo s svojimi dejanji, načinom življenja in poštenostjo predajali drugim. Vse te plemenite lastnosti so krasile njeno življenje že od rane mladosti, saj ji je družina bila vedno za vzgled. Vse to je pisateljica upodobila tudi v svojih številnih delih, vzporedno s tem pa kot učiteljica prenašala znanje in bogate izkušnje na svoje učence. Bila jim je kot mama, zato so v njej videli in našli svojo zaveznico, da so lahko vse težave reševali umirjeno in sproti. Prav zato so jo imeli tako zelo radi in jo spoštovali ne le otroci, ampak tudi odrasli, katerim je predajala svoje znanje ali so jo srečevali na ulici. Karolina je bila Človek z veliko začetnico.

V našem *Dokležovju* se je pisateljica rada ustavila in skupaj z nami podoživljala svoja dela, ko smo pripravljali

predstavitve. In teh je bilo kar nekaj. Ob vseh teh srečanjih smo pripravili bogat kulturni program (skupaj z učenci OŠ Bakovci in podružnico, pa seveda KS ter člani DPM). Obiskovalci so si lahko ogledali knjižne razstave njenih del in se z njo prisrčno pogovarjali. Velikokrat so jo spremljali tudi uradniki založb in vedno so bili presenečeni nad številnim obiskom v *Dokležovju*. Prav tako so se velikokrat srečali s pisateljico udeležili aktualni župani, svetniki, predstavniki KS, predstavniki šole in predsedniki drugih društev in mediji. Obiskovalci so z veseljem čakali v vrsti za njen podpis, posvetilo v knjigo in kratek klepet. Vedno se je med njimi našel tudi kakšen njen nekdanji učenec iz OŠ ali pa »slušatelj« iz Ljudske univerze, ki se je pri njej učil nemščine. Seveda je temu sledilo prijetno druženje s pesmijo in pogostitvijo, ki smo jo pripravili kar v dvorani. Velikokrat se nismo mogli na hitro posloviti in zato je bila potrebna pesem: »Oj, zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj še pridemo...«

In res smo vsi skupaj ob prebiranju njenih del nestrpno pričakovali njeno naslednjo knjigo in ponovno srečanje. Pisateljica se je rada vračala k nam, kjer se je dobro počutila, zato nam je že vnaprej rezervirala datum srečanja. Tudi nam organizatorjem je to zelo veliko pomenilo in ponosni smo bili, da je tolikokrat izbrala naše *Dokležovje* za predstavitev svoje nove knjige.

Srečanja so velikokrat spremljali tudi mediji, ki so se o tem razpisali v časopisih, revijah in poročali tudi preko radijskih valov. Veseli smo, da je veliko naših srečanj tudi posnetih. Karolina Kolmanič je bila tudi nekajkrat slavnostna govornica na naših prireditvah ob slovenskem kulturnem prazniku. Bila je prijetna in tenkočutna pripovedovalka, ki je s preprostimi besedami predstavila življenjsko pot našega največjega poeta, tako kot je znala le ona.

Hvala ji za vse to, saj nam je bila za zgled na vsakem koraku. S svojo preprostostjo je hkrati izžarevala veličino ČLOVEKA, bila je ženska s pokončno hrbtenico. Čeprav življenje z njo ni bilo vedno milostno in radodarno, nikoli ni klonila in obupala. Po vsakem padcu se je znala pobrati in še bolj trmasto stopati po poti, ki si jo je načrtala. Vedno je bila nepoboljšljiva optimistka, ki je z nasmehom in dobro voljo zrla v prihodnost in se znala pošaliti tudi na svoj račun. Zavedala se je, da ni sonca brez senc in da resnica počiva v čaši spominov...

Draga Karolina, v tej čaši je tudi veliko naših skupnih spominov, ki bodo vedno znova pokukali izza temnih senc, nas razveseljevali in pobožali kot topli sončni žarki. Hvala za vse!

Marija Zver, DPM Dokležovje

V spomin na mojo drago učiteljico, pisateljico in prijateljico Karolino Kolmanič (1930-2020)

*»Beli golob mi zapoje ob zori stare
melanholije, stvari duše,
prispe z jutranjo tišino in ko ga grem
gledat, odleti nazaj domov.*

*Kam gre? Noče več slišati mojega glasu?
Kam gre?*

*Kajti moje življenje ugasne,
ko ni ob meni!«*

»(Iz pesmi LA PALOMA, prevod)

Leto 2020 se je bližalo h koncu, mesec december je napovedoval adventni čas in božično-novoletne praznike, ko sem 10. decembra izvedela, da je nenadoma v večnost odšla moja draga učiteljica, naša prekmurska pisateljica, moja nadvse draga prijateljica Karolina Kolmanič. Besede so se ustavile v grlu, nastopila je otopelost, srce je zatrepetalo v žalosti in nekako nisem mogla doumeti, še manj verjeti, da je več ni med nami. »Zakaj? Kako? Ni mogoče!« To je bilo vse, kar sem lahko izustila. Pa ni bilo še tako dolgo nazaj, ko sva se slišali po telefonu z željo, da si voščive lepe praznike, da malo poklepetava, da mi pove, kako se počuti in me povpraša, če rabim še kaj za naše občinsko glasilo Mali rijtar. Pred tem sem ji ga tudi poslala, zadnjo izdajo, kjer je bila objavljena njena 19. črtica in voščilo ob praznovanju visokega jubileja, 90. rojstnega dneva, ki ga je slavila v septembru; obojega se je neizmerno razveselila. »Zgodbico za decembrsko številko za naše najmlajše torej imava, rekli sva Pri zobozdravniku

stisni zobe, za novo številko pa se zmeniva po novem letu,« mi je še dejala. Niti v sanjah si ne bi mislila, da je to zadnjič, ko se pogovarjava po telefonu.

Z njo je odšla vsa veličina njenega časa!

Ko se danes oziram nazaj in ko sem nedavno tega v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti obiskala spominsko razstavo, posvečeno umetniškemu prozemu ustvarjalnemu opusu Karoline Kolmanič, lahko, kot marsikdo drug, z gotovostjo potrdim, da so njene knjige bile in bodo ostale kot ona sama - čisto prave učiteljice za življenje - ki v sebi nosijo ogromno življenjskih resnic. Enako lahko povemo tudi za vse njene mnoge uglasbene avtorske skladbe. Med najbolj znanimi naj omenim Najina pot, Mama, vrni se, Zemlja prekmurska.

Vsi smo jo imeli radi, neverjetno radi, saj je bila ženska iskrenega in odprtega duha in čistega ter velikega srca, kakršnih dandanes ne najdeš več. Bila je nadvse preprosta, iskrena in polna življenjskih modrostih, ki so jo izklesale v tako izjemno žensko. Njeno življenje je bilo polno preizkušenj, pa vendar na njenih ustih nikoli ni bilo ene žal besede, vedno in z vsakomer je bila prijazna, vedno dobre volje, pozitivno naravnana in vso to toplino in milino, ki ju je izžarevala, ko si jo poslušal, je znala razdajati in prenašati na druge. Bila je neizmerno ponosna na svojo

družino, na svoje najdražje in tudi na nas, njene pridne učence. Karolina je imela neverjeten dar, saj si samo povedal svoj priimek in že je vedela, kateri generaciji njenih pridnih otrok si pripadal. Vedno, ko sva bili skupaj ali ko sva se pogovarjali po telefonu, jo je zanimalo, kako je moja družina, kako je njena učenka, moja mama Irena. Druženje z njo me je vedno znova poneslo med osnovnošolske klopi, ko sem zopet postala tista punčka v prvi vrsti učilnice na OŠ II. v Murski Soboti, ki jo poslušam z očmi, poslušam z ušesi in z usti. Njene kretnje so bile vedno blage, vedno je znala pomiriti razdraženo otroško dušo in nas pritegniti za snov, ki smo jo takrat obravnavali. Spomnim se tudi čudovitih plošč s pesmimi takrat zelo popularnega in znanega otroškega pevcu HEINTJE, ki jih je učiteljica Karolina prinesla s seboj, in so odmevale po učilnici (naše najljubše so bile Aba Heidschi Bumbeidschi, Mama, Ich bau' dir ein Schloss, Es kann nicht immer nur die Sonne scheinen, Scheiden tut so weh), nam otrokom pa so ob njih zaigrali naši srčki. Tako zelo ponosne so bile naše generacije in generacije vseh, ki jih je učila, da smo imeli učiteljico, ki je bila priznana in zelo cenjena pisateljica. Trumoma smo drli v knjižnice in brali njene knjige. Udeleževali smo se bralne značke, katere pobudnica in soustanoviteljica je bila ravno Karolina Kolmanič. Vso to navdušenje in ljubezen do knjig nam je »pod kožo« ostalo tudi sedaj, v odraslih letih, ko smo še z večjim vznemirjenjem pričakovali vsako njeno novo zgodbo, vsak njen nov roman.

S Karolino je odšel tudi delček mojega srca, saj sem izgubila iskreno prijateljico, s katero sva si, ko je bila še pri močeh in zdrava, vzeli sredino tedna, skoraj vsak mesec za svoj »trač« ob kavici ali čaju. Koliko prijetnih uric sva preživeli skupaj tam pod kostanji restavracije Zvezda ali pa v restavraciji No1 v Murski Soboti, kamor sva zahajali. V sproščenem prijetnem pogovoru v Karolinini družbi se je čas ustavil. Vedno je znala

človeka pohvaliti, potolažiti, znala je prisluhniti in ti dati tudi življenjski nasvet, ki te je potem spremljal skozi dan. Eden najodmevnejših in najbolj znanih, ki ga je rada povedala tudi na predstavitev svojih knjig, je bil: »Nikoli ne glej k sosedu, če hočeš biti srečen! Bodi dober, delaj dobra dela in nikomur ne škoduj! Le tako boš lahko mirno in brezskrbno živel!« Zanj je bila ljubezen univerzalna vrednota, ki poganja ves svet. V tej njeni miselnosti, če bi jo vsi upštevali, bi veliko bolj srečno in manj stresno živeli.

»Lilijana moja, pridna bodi, tako kot si zmeraj bila!« so bile vedno njene besede, ko sva se poslovili ob snidenju ali ko sva končevali najin telefonski pogovor.

Pridna bom, Karolina, pridna še naprej. Hvala Vam za vse, kar ste mi dali. Skozi neštete urice debatiranja o vsebini črtic, ki jih je v glasilu Mali rijtar bilo objavljenih od leta 2016 do danes kar 20, hvala vam za vse predstavitve knjig, ki smo jih z ponosom in veseljem organizirali za občanke in občane naše občine, za vse vsakdanje čudovite

pogovore in druženja. Nikoli ne boste pozabljena. V mojem srcu in v srcu marsikaterega bralca in bralke, sorodnika, prijatelja, znanca, kot tudi v srcih vaših učencev in učenk boste živela naprej, naprej bodo živele vaše zgodbe, vaše knjige, vaši romani, vaše črtice. Na vašem grobu v Murski Soboti bo med drugimi gorela tudi moja svečka - lučka neizmerne hvaležnosti, spoštovanja in zahvale za vse.

Počivajte v miru!

Lilijana Bežan Horvat

Poslovia se je prof. dr. Cvetka Toth Hedžet

Tuzemeljsko življenje je sklenila prof. dr. Cvetka Hedžet Tóth, dolgoletna profesorica na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani.

Preko Združenja borcev za vrednote NOB Beltinci in njej cenjene Lizike Zdravec je bila velika prijateljica z beltinsko občino. „V Beltince bom pa vedno prišla in po svojih močeh (s predavanji in humanističnim znanjem) pomagala,“ se je vedno odzvala, ko smo jo povabili med nas.

Cvetka Hedžet Tóth (1948–2020) je bila redna profesorica za ontologijo, metafiziko in filozofijo utopistike na Oddelku za filozofijo Filozofske fakultete v Ljubljani. Bila je predstojnica Katedre za sistematsko filozofijo, namestnica predstojnika oddelka, članica fakultetne in oddelčne komisije za kvaliteto študija in senatorka na fakulteti (2009–2013). Prav tako je bila daljši čas podpredsednica Društva visokošolskih profesorjev Univerze v Ljubljani in je

še vedno članica upravnega odbora tega društva. Področja njenega širšega znanstvenoraziskovalnega in predavateljskega delovanja so ontologija, metafizika, utopistika, etika in aksiologija. Predavala in strokovno sodelovala je s Hebrejsko univerzo v Izraelu, z Univerzo Regensburg in Univerzo München v Nemčiji. Je avtorica številnih člankov, razprav in študij iz teoretične in praktične filozofije.

Nagovor na pogrebni slovesnosti prof. dr. Cvetke Toth Hedžet

Murska Sobota, 28. 12. 2020, ob 13. uri: akad. Jože Krašovec

Novica o smrti prof. dr. Cvetke Toth Hedžet je 14. decembra 2020 odjeknila v javnosti kot popolno presenečenje. Nepričakovan konec življenja plodovite profesorice filozofije toliko bolj zadene eno od osrednjih filozofskih vprašanj, kako sprejeti dejstvo smrti sredi ustvarjalnih načrtov. To vprašanje morda najbolj zaznamuje filozofska razglabljanja, ki imajo svoj začetek v čudenju nad skladnostjo in lepoto sveta, ob misli in srečanju s smrtjo pa neizbežno zaidejo v krizo. Cvetka Toth se je večino življenja strokovno

ukvarjala s temeljnimi vprašanji bitja kot takšnega; smisla človeškega bitja; odnosa med preteklostjo, sedanjostjo in prihodnostjo; razmerja med dobrim in zlim in s preroško vizijo prihodnosti kot zmage nad silami zla. Vsa ta med seboj povezana vprašanja so v njej na eni strani utrjevala sposobnost za sprejemanje preprostih resnic življenja, sočutja, solidarnosti in pravičnosti, na drugi strani pa toliko bolj odločen upor proti brezčutnosti, zlaganosti in krivičnosti na osebni in družbeni ravni. Zato je izkušnja med različnimi teorijami in praksami v njej zapustila zelo močan pečat zgodovinskega

spomina na posledice ideološkega spopada med drugo svetovno vojno in po njej.

Iskanje odgovorov na vsa zapletena temeljna filozofska vprašanja, ki so vsebina njenih številnih strokovnih člankov in knjig, v marsičem izzivajo nasprotna vprašanja in nasprotni odgovore. Tako postane očitno, da zgolj po racionalni filozofski poti nikoli ne moremo priti do zadovoljivega spoznanja o svetu in o nas samih, ne za sebe ne za druge. Kolikor bolj pa se kažejo meje možnosti naše racionalnosti, toliko močneje se oglašča v nas notranji glas vesti, prižiga se iskra duše, prebujajo se globinski čuti empatije, sočutja, solidarnosti, dobrote in ljubezni. Ko ob srečanju z osebnimi in sistemskimi silami zla, predvsem pa ob srečanju s smrtjo, še zlasti s smrtjo nedolžnih otrok, vsaka racionalna logika odpove, toliko močneje govori notranji glas duše, ki ne daje hitrih odgovorov, ampak stopnjuje radovednost. Ob spominu na svoja šolska leta je prof. Tothova pred nedavnim zapisala o otroški zvedavosti: »Toda kot da bi nekaj ostajalo, bilo navzoče, samo kaj je

bilo to, tega nismo vedeli«.

Cvetka Toth je ob zgodovinskem spominu na nerazložljivo zlo nasilne smrti nedolžnega otroka najbolj nedvoumno izpovedala svojo vero v nesmrtnost duše: »Duša nikdar ne bo izginila. Duša je večna in s svojim utripanjem nagovarja, da se prepustimo njeni govorici«. Ta izpoved je prišla iz iste iskre duše, ki je filozofu Ludwigu Wittgensteinu narekovalo izjavo: »Mi vsi imamo kdaj izkušnjo absolutne gotovosti, ko se vse okrog nas ruši«. Cvetka Toth je iz te iskre duše črpala svojo dobrohotnost, optimizem, solidarnost do študentov v stiski. Prisvojila si je tudi citat iz knjige preroka Izaija (56,5): »Dal jim bom večno ime, ki ne bo iztrebljeno«. Ta citat je nova izraelska država izbrala za izpoved ob spominu na vse milijone nedolžnih žrtev holokavsta med drugo svetovno vojno. V spomin angelske podobe žrtve holokavsta, otroka Vladeka iz njene rojstne dežele, je zapisala: »Življenje je nesmrtno in trajni spomenik večnosti življenja. ... Pojem večnosti je univerzalne narave in pomen hebrejske besede *olam* vključuje dvoje, namreč

svet in hkrati večnost, združuje pa tudi slutnjo o človekovi nesmrtnosti in večnosti sveta. Smrt pomeni mir in spravo z večnostjo, ki jo naša kultura neguje tudi na pokopališčih«.

Spoštovana in draga Cvetka, ob tem slovesu bi želel posebej poudariti Tvojo izjemno požrtvovalnost do Tvoje mame, brata in očeta v obdobju njihove bolezni. Ob vsakem vremenu si vsak konec tedna prihajala iz Ljubljane v Mursko Soboto domov, da si jim lajšala trpljenje. Ta zvestoba do njih v težkih časih je zdaj najžlahtnejša osnova Tvojega srečanja z njimi v večnosti. Ob spominu na drage si izpovedala, da zapis v slovenskem jeziku »počivaj v miru« dobiva dodatni pomen in smisel, namreč »počivaj v večnosti«. S to Tvojo izpovedjo v tem trenutku slovesa prosimo Gospoda, naj ti nakloni večni mir. Ko te ob spominu na vsa dejanja sočutja, ljubezni in zvestobe izročamo tihemu zemlji v družbo Tvojih staršev in brata, sprejemamo najvišjo resnico življenja, ki si jo lahko izrazila in se razlega iz zemlje v nebo: »Ljubezen je bila, ljubezen še bo, ko tebe in mene na svetu ne bo«.

V spomin dr. Cvetki Hedžet Toth

Spoštovana tovarišica Cvetka, cenjeni vsi prisotni. Poslavljamo se od naše prijateljice, profesorice dr. Cvetke Hedžet-Tot, da ji izkažemo spoštovanje ob njenem nepričakovanem in prezgodnjem odhodu.

Poslavljam se v imenu prijateljev in tovarišev iz Združenja borcev za ohranjanje vrednot narodno-osvobodilnega boja M. Sobota, katerega članica in simpatizerka ste bili vse svoje življenje in katerega vrednote ste cenili in jih spoštovali ter po svojem prepričanju tako tudi živeli.

Vaše življenjsko vodilo poštenosti,

prijateljstva in odgovornosti do sebe in sočloveka ste z nevsiljivim podajanjem snovi prenašali na mnoge rodove študentov, ki ste jih skozi čas šolanja in tudi kasneje v življenju budno spremljali in jim bili dostikrat kakor skrbna mati - stroga, nepopustljiva, pa vendar Mati z veliko začetnico.

Hvala vam, draga tovarišica Cvetka, za vsako vašo pomoč pri izvedbi domoznanskih večerov in proslav, ki smo jih organizirali v Beltincih v spomin na 17. oktober, ko je bil v Prekmurju storjen zločin nad svobodoljubnimi ljudmi. Bili ste vneta zagovornica pravic vsakega človeka, ki stremi k

tovarištvu, poštenosti in svobodi, zato ste želeli, da vas naslavljamo z nazivom TOVARIŠICA.

Upam in želim, da vaš svobodni duh še vedno plava nad našo pokrajino, saj vsa energija, ki ste jo premogli, nikakor ne more biti izničena s prehodom v novo življenje - življenje spomina. Spominov pa ste nam pustili za dlje, kakor premore dati eno samo življenje.

Zato SLAVA VAŠEMU SPOMINU! Počivajte v miru na tem tistem kraju žalosti in spominov.

Lizika Zdravec

Vzornica

“Počakajte, počakajte me, ne vem, kje je telovadnica! Počakajte me, prosim!” je divje kričala deklica nekje osmih let, ko je dirjala za razposajenimi sošolkami in sošolci. Po urniku so namreč imeli uro telovadbe. Dekletce kot novinka na šoli še ni dojela razporeditve prostorov v častitljivi stavbi. Vranje črni lasje so ji plapolali okrog glave, ko je dirjala za njimi.

Tedaj so se na levi strani nenadoma odprla vrata šolske knjižnice. Skozi je stopila visoka, lepa ženska postava. Da bi se dekletce izognilo trku, je prezrlo štiri stopnice in z vso silo nerodno padlo na tla pod stopnicami. Mirno je obležala. Lepa gospa je prestrašeno pristopila k otroku.

“Ojoj, dekletce, si celo? Ali te kaj boli?” je zaskrbljeno spraševala lepa gospa in jo gledala s čudovitimi, nebesno modrimi očmi. Na sebi je imela čudovito belo obleko s prav takimi modrimi pikami, kot so bile njene oči. Okoli glave je imela zavito debelo kito, spleteno iz lešnikov rjavih las. Deklica je kar otrpnila od občudovanja. Tudi njena mama je bila lepa. Toda take lepote še ni videla. Mogoče je pa dobra vila, si je mislila, ko ji je prijazna gospa pobožala čelo in ponudila roko. Obotavljivo je prišla za ponujeno roko ter z bolečim izrazom na obrazu vstala. Povedala je, da ni mogla dohiteti svojih sošolk in sošolcev, ki so bili namenjeni v telovadnico k uri telovadbe. Sedaj pa je zamudila k uri in sploh ne ve, kje je telovadnica... “Ti bom jaz pokazala in te pospremila. V kolikor te bolijo praske in potolčene noge, te bom opravičila od telovadbe,” je rešila zadrego prijazna gospa. Mali je kar odleglo. V polomljeni slovenščini je razložila, od kod prihaja, da je novinka in se šele uči slovenskega jezika.

“No, potem boš pa morala začeti obiskovati šolsko knjižnico, da se čim prej naučiš lepe slovenščine. Torej se bova še mnogokrat srečevali,” je dobrodušno zaključila gospa učiteljica. Dekletcu je odleglo, še posebej, ker je bila oproščena telovadbe in so jo vsi sošolci gledali z občudovanjem, ko je vstopila v telovadnico z lepo gospo učiteljico. Še bolj so se čudili, ko Ivanki

Spominska razstava Karoline Kolmanič v PIŠK Murska Sobota

ni bilo treba telovaditi. Obsedela je na klopi in jih opazovala. Njeno srce je navkljub bolečim udom bilo polno blaženega upanja in ponosa. Vedela je, da ji bo uspelo, ker bo že jutri med glavnim odmorom obiskala šolsko knjižnico, kjer sta zmenjeni s tovarišico Karolino. In vsak teden bo prebrala posebej zanjo izbrane knjige. Tako bo usvojila slovenski jezik.

Naslednji dnevi, tedni in leta so postali za Ivanko pravi izziv. Polno novih zadolžitev je spremljal viden napredek in uspeh. Njen govor, domače naloge in literarni izdelki so postajali lepši in vedno bolj dovršeni. Pridobivala je tudi samozavest in občutek pripadnosti, kar je pripomoglo k temu, da je vzljubila tudi novo šolo, kamor je sedaj hodila. Našla je tudi prijateljico, tako, da je življenje v mestu dobilo svoj čar. Obiskovati je začela tudi gospodinjski tečaj, kjer je zelo prijazna tovarišica naučila deklice umetnosti kuhanja, šivanja, kvačkanja, pletenja in vezenja. Toda od vsega naštetega so Ivanko mikale le knjige.

“Ko bom v penziji in bom imela veliko veliko časa, bom pisala o tem, kaj vse sem doživela v svojem življenju,” je mnogokrat modrovala Ivanka svoji prijateljici.

Vse, kar je bilo določeno za bralno značko in domače branje ter še mnogo več je prebrala Ivanka prva v razredu. Sodelovala je v vseh bralnih značkah,

vedno prva prebrala domače branje in ob podelitvah v kinodvorani spoznavala prave pisatelje. Veličina dogodkov je še dolgo odzvanjala v njeni glavi. Tako so v njenem srcu in glavi ostali prelepi spomini na osnovno šolo in predobro učiteljico Karolino, ki je ostala za vse življenje njena vzornica in prijateljica.

Irena Šrajner

PRIDI...

Vzemi si čas
zase in zame,
pridi na klepet,
da se drug drugemu
nasloniva na utrujeno rame.

Pridi...
dokler še lahkó,
vidim tvoj nasmeh,
ujamem lesk v tvojih očeh,
občutim tvojo bližino.

Ne čakaj,
kajti ko ga najdeš
ti uidejo vse lepe sanje,
mnoga hrepenenja,
vsi upi in želje...
Morda do takrat
odidem
že tudi jaz...

(iz zbirke Panonski biseri III,
Volosov hram 2019)

Tri želje

(zgodba Karoline Kolmanič,

povzeta iz zbirke *Srebrno kolo*,
1990)

Ves dan je snežilo. Zemlja, drevje in hiše, vse je bilo belo, kot da bi vso deželo posul bel prah.

Ta večer se Tinčkovi mami ni mudilo. Vse je že pomila, vse pošila in niti televizija je ni zamikala. Ko sta preletela domače naloge, v tretjem razredu jih je že kar veliko, sta sedla k peči, kjer so prijetno prasketala polena. Tinčkov pogled je zaplaval skozi okno, daleč na sosednji hrib, kjer so mežikale rumeno oranžne luči. Kdove, morda si je tudi Petrova mama našla prosti čas za pravljico. Tinčkova že. Rdeča kapica in razni škratje so po malem izginjali. Vse, kar je ostalo, je bilo vprašanje:

»Mamica kako da se v vsaki pravljici godijo čudeži? Kako se lahko izpolnijo vse želje? Ali danes ni več takih pravljic?« je zastavil Tinček celo vrsto vprašanj.

Mamica je napela možgane in odvrnila: »Odvisno od tega, kar si želiš. Kaj bi si na primer želel?«

»Hm,« se je zamislil Tinek, »rad bi postal Herkules.«

»Kaj? Kdo? Zakaj?«

»Herkules! Saj dobro slišiš. Tako bi obračunal s Petrom, ki mi je preluknjal zračnico, z Ivanom, ki mi je vzel žogo in...!«

»Dovolj! Kako nagajivi fantje! In ti si vedno priden kajne?« ga je zavrnila mama.

»Nisem, a zdaj govoriva o željah,« je trmasto vztrajal Tinček.

»Dobro, nadaljuj!« je dovolila mama.

»Želim si posteljo na kolesih, da bi me zjutraj kar v pižami peljala v šolo. To bi me gledali!«

»In ti bi v šoli kar spal naprej?« je smeje vprašala.

»No, in? Tri želje se v pravljici lahko uresničijo. Ena ti je še ostala,« je izzivala mama.

»Ampak veš, mama, še lepše bi bilo, če vsaj v hudi zimi ne bi bilo treba iti v šolo. Potem bi lahko vedno spal. In zato bi najraje postal – medved.«

»Medved?!« se je zahahljala mama in pobožala kuštravčka po laseh.

Tinček je odločno prikimal in vprašal:

»Mama, katera želja se mi bo izpolnila?«

»Sinko, bojim se, da se take želje ne uresničujejo.«

Otrok je razočarano zamahnil z roko in dejal: »Figo, pa take pravljice!«

»No, Tinček, jaz sem skromnejša in imam samo eno željo, da bi se tvoj dober uspeh spremenil v odličnega.«

Tinček je gledal mimo nje in odvrnil: »To ni prava želja za pravljico. Ampak lahko si zaželiš še kaj, mama!«

»Prav. Tinček, bodi dober in zdrav! Zdaj pa greva v posteljo, ki nima koles in zato boš moral zjutraj pešačiti v šolo. Lahko noč!«

Za vas sem izbrala zgodbico iz zbirke čudovitih zgodb za otroke in najmlajše v zahvalo in spomin na druženje z našo žal že pokojno pisateljico Karolino Kolmanič.

Karolina je imela otroke najraje. Vedno je s posebnim žarom v obeh izbirala zgodbice za Vas, da bi se ob njih sprostiti in nasmejati ter se iz njih tudi kaj lepega naučili.

Ostanite pridni, zdravi in pazite nase.

Lilijana Bežan Horvat

KAKO RASTE MAMA

*Najprej je sama tema,
najprej je velik nič,
potlej je majcena deklica
in iz nje ljubeč deklič.
Iz njega mamica zraste,
a raste dolgo in mnogo let,
potem pa je to kar naenkrat
in jaz pridem na svet.
Iz mamice zraste mama
bogvekdaj, kar nekega dne,
ko še sama ne ve, da ji pada
prvi sneg na lase.
Ko jaz odrastem, raste
mama počasi nazaj,
dokler babica ne postane
in pride z vnuki v raj.
(Tone Pavček)*

Otroci, pobarvajte Tinčka in njegovo mamo.

